Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 298	Łódź, Wtorek 24 grudnia 1929	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, כב כסלו תר"צ	Nr. 298

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער בעסטען דאנק די ה"ה שעפס גאלדשטיין און שמואל שווארץ פאר זייער בעמיהונג און אינטערווענץ לטובת דער פאמיליע גאלדשטיין.

מיט אכטונג

יאנקעל, משה, אברהם, עליאש און דוד גאלדשטיין

3355

בעקאנטמאכונג.

דער קאלאניאל-קליינהענדלער-פעראיין (ציגעל-גאס 15) מאכט בעקאנט, דאס מיר נעהמען אן איינצאהלונגען

פאר פאטענטען

פאר'ן יאהר 1930 אין אלע אוושענדען.

די פערוואלטונג.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7.

Dr. med. M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 64, tel. 113-09

נעהמט אן פון 3-5 נאכמיטאג.

13234

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם חבר מאטל צימערמאן צוליב'ן טויט פון זיין ברודער

ירחמיאל נ"ע

די קאלעגען: א. קאטשקא, הענעכאוויטש, א. בעסער, י. זעצער, פ. ווייסבראט, א. סינאסט, י. קנאפמאז, מ. פריים, קאץ, ברידער גארסעט, י. קאלינסקי

BANK PRZEMYSŁOWCÓW

S. A. w POZNANIU

ROK ZAŁOŻENIA 1861.

Oddziały:
BYTOM
KATOWICE
KALISZ
RYBNIK
TORUŃ
WARSZAWA

ODDZIAŁ w ŁODZI, Piotrkowska 17.

Telefon 1.26-61 Telefon 1.26-61

אזהרה גדולה

מאת ועד הרבנים ועידת הכשרות.

אלע פליישען, ווי אויך לונגען, לעבער, לעקערס, קאפפלייש, ווי אויך פיס, גאטצען און פאנצען, מעג מען קויפען נאר דאן, ווען זיי האבען

א שטעמפעל אדער א פלאמבע „כשר לאדז"

די אלע, וועלכע האבען נישט די פלאמבע אדער דעם סטעמפעל זענען טריפה, און ווער עס האט עס געקויפט, מוז פרעגען א שאלה אויף די כלים.

בעמערקונג: גלאט כשר פלייש איז געשטעמפעלט „גלאט כשר לאדז", און גלאט כשר'ע פיס זענען פערזעהען מיט 2 פלאמבעס.

DOMKI do SPRZEDANIA

Do nabycia na dostępnych warunkach na raty długoterminowe

DOMKI w OGRÓDKACH

z kanalizacją, wodociągiem i światłem.

Informacje na miejscu **ul. Wileńska N-26/30**
codziennie 10–16. Tel. 131-42
Dojazd tramwajami 5, 8 i 16.

3336

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער לאנגיעהריגען פערוואלטונגס-מיטגליד חבר י. מ. פאקולא צוליב'ן טויט פון זיין טאכטער

העניא נ"ע

זאל ער געטרייסט זיין!

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך, לאדז.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערער מוטער, טאכטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע אין עלטער פון 49 יאהר

יהודית נ"ע אשת ר' דוב יאקובאוויטש (געווירען הערשקאוויטש)

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, כ"ב כסלו תר"צ, 1 נאכמ. פון טרויער-הויז פאמארסקא 5, וועגען, וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דערמיט דריקען מיר אויס אינזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער ג' שעף מ. הערשקאוויטש און פאמיליע צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער

יהודית יאקובאוויטש נ"ע

זייט געטרייסט!

דאס פערסאנאל פון דער פירמע „מ. הערשקאוויטש" פעטריק. 17.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען אין פאביאניץ נפטר געווארען הרב החסיד

נ. ע. גבריאל סיטנער

(הנקרא גבריאל קוילער)

די לויה וועט פארקומען היינט, דינסטאג, דעם 24-טען דעצעמבער 1929 1 א זייגער בייטאג אין פאביאנוץ אויף אלטשטאט, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

מיר דריקען אויס אינזער טיפסטען מיטגעפיהל און בייליד אונזער לאנגיאהריגען מיטגליד און מיטגרינדער פון אונזער געזעלשאפט ה' בעריש יאקובאוויטש צוליב'ן טויט פון זיין אומפערגעסענער פרוי

נ"ע יהודית (געבוירען הערשקאוויטש)

המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים!

די מיטגלידער פון לינת הצדק ווערען געבעטען קומען צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פאמארסקא 5.

די פערוואלטונג פון „לינת הצדק".

דעם ה' דוד טענענבוים, מיטארבייטער פון דער קהלה-קאנצעלאריע, דריקט אויס דעם טיפסטען בייליד צוליב דעם טויט פון זיין

מוטער נ. ע.

דאס פערסאנאל

פון דער יודישער קהלה-קאנצעלאריע אין לאדז.

3352

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל אין בייליד אונזערע מיטגלידער די ה"ה בער יאקובאוויטש און מאיר הערשקאוויטש צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער פרוי און שוועסטער

נ"ע יהודית (געב. הערשקאוויטש)

אלע מיטגלידער ווערען געבעטען זיך צו בעטייליגען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פאמארסקא 5.

די פערוואלטונג פון שניידער-צעך

אין לאדז (פיעטריקאווער 20).

די אנטי־יודישע סטודענטען־אונרוהען אין רומעניען

אינטערפּעלאציע אין רומענישען פארלאמענט

בוקארעשט (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון פארלאמענט האט דער יודישער רעפּוטאט ד"ר יוסף מישער אריינגעטראגען אן אינטערפּעלאציע וועגען די לעצטע אנטיסעמיטישע סטודענטען־אונרוהען אויפ'ן יאסער אוניווערזיטעט. אין דער אינטערפּעלאציע ווערט געזאגט, אז נאך דער לעקציע פון כעמיע פון פראפעסאר שמוליאנו, האבען זיך די קריסטליכע סטודענטען געווארפען אויף די יודישע און זיי געשלאגען מיט שטעקער האלץ, וואס איז געלעגען אין פארערצימער, די טירען זענען פערמאכט און געהיטען געווארען, אזוי, אז קיין יודישער סטודענט זאל זיך נישט קענען ארויסבעקומען. די סטודענטען, וואס האבען זיך בעהאלטען אויף דער גאלעריע, זענען אראפגעווארפען געווארען, פיל פון זיי האבען געחלשט, א גרויסע צאהל יודישע סטודענטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען, איינעם האט מען צובראכען די קעפּ, אנדערע די פיס און איינעם האט מען געלעכערט דאס אויער. דעם פרעזידענט פון פארלאמענט זענען איבערגעגעבען געווארען פאטאגראפיעס פון אייניגע פערוואונדעטע סטודענטען, פון וועלכע מען קען זיך איבערצייגען וועגען די בארבארישע מאטען. בשעת דעם געשלעג זענען פארגעקומען פאלגענדע כאראקטעריסטישע פאקטען: 1) דער פראפעסאר שמוליאנו, וועלכער האט זיך ביים אנהויב פון געשלעג געפונען אין זאל, האט נישט געפונען פאר נויטיג צו אינטערווענירען, 2) א יודישער סטודענט האט נאכדעם ווי ער איז געשלאגען געווארען געטראפען דעם פראפעסאר אין קארידאר און איהם געבעטען ער זאל זיך אריינמישען, כדי אבשטעלען דאס געשלעג. דער פראפעסאר האט געענטפערט: „האט מעהר קוראזש, געהט דורך צווי פייערען", 3) פראפעסאר שמוליאנו האט געגעבען א זעך א יודישען סטודענט, ווייל ער האט געענטפערט נעגאטיו אויף דער פראגע צו ער שעמט זיך נישט מיט זיין יודישער אבשטאמונג, 4) דער לאבאראנט פאטאיו האט געהאלפען דער „טעטיגקייט" פון די קריסטליכע סטודענטען און האט נישט געלאזט א יודישע סטודענטין זי זאל געבען הילף איהרע געחלשטע יודישע קאלעגען.

דעפּ. מישער האט צום סוף פון דער רעדע געפאדערט א) אלע מלוכה־בעאמטע, וואס פרעדיגען שנאה פון איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דער צווייטער, זאלען צוגעצויגען ווערען צו דיסציפּלינארער און געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, ב) עס זאלען אנגענומען ווערען מיטלען, אז אין דער צוקונפט זאלען אזעלכע פאלען נישט פארקומען, ג) אלע אנפאלער, אהן אויסנאהם זאלען בעשטראפט ווערען.

דערויף האט גענומען א ווארט דער בילדונגס־מיניסטער מארושארו, וועלכער האט ערקלערט, אז די רעגירונג פערורטיילט אזעלכע זאכען אויב זיי זענען פארגעקומען, ווי דעפּ. מישער האט עס איבערגעגעבען, אין אוניווערזיטעט דארף הערשען פרידליכע ארבייט און פאליטיק דארף ווערען אויסגעשלאסען, די אנטיסעמיטישע טעטיגקייט אויף וויפיל זי בעגרענעצט זיך נאר מיט א אידעען־קאמף, געניסט פון'ם אלגעמיינעם רעכט פון פרייהייט פון פערזאמלונגען און שרייבען, דאס הייסט נישט, אז די רעגירונג וועט ערלויבען אריינפיהרען דעם אנטיסעמיטיזם אין די אוניווערזיטעטען, די רעגירונג וועט נישט ערלויבען נישט אין אוניווערזיטעט און נישט אויסען איהם געוואלדטאטען אויב עס איז אמת דאס, וואס עס איז דערצעהלט געווארען וועגען פראפ. שמוליאנו, וועט די אוניווערזיטעט־מאכט בלי ספק אנעמען די געהעריגע מיטלען געגען איהם.

יאסי (יט"א) צוזאמענגענס, נאך דעם ווי די אנטיסעמיטישע סטודענטען זענען אויפ'ן אוניווערזיטעט בעפאלען און געשלאגען די יודישע סטודענטען, זענען זיי אויך בעפאלען די יודישע דורכגעהער אויף די גאסען פון שטאט, אייניגע יודען, דערונטער דער ראבינער רובין פון בערלין זענען פערוואונדעט געווארען. די יודען בעהיטען זיך איצט זעלטען אויף די גאסען, די פייערונגען לכבוד נחום סאקאלאוו זענען אבגעלעגט געווארען.

א גרויסע מחנה פון אנטיסעמיטישע סטודענטען האבען אבגעווארט אין יאסי דעם צוג, מיט וועלכען סאקאלאוו איז אנגעקומען פון קישינעוו, דער לעצטער האט זיך אין יאסי נישט אבגעשטעלט און געפאהרען דירעקט קיין בוקארעשט.

אויפ'ן באהנהאף, וואס איז בעוואכט געווארען מיט מיליטער, האט סאקאלאוו אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער יאסער ציוניסטישער ארגאניזאציע, סאקאלאוו האט פערשפראכען צו קומען קיין יאסי שפעטער מיט אייניגע טעג.

שוחטים זאגען זיך אפּ פון שחיטה אין רוסלאנד

מאסקווע (יט"א) א צאהל שוחטים אין פערשידענע שטעט און שטעטלעך אין ראטען־פערבאנד האבען אין פערלויף פון די לעצטע עטליכע וואכען שריפטליך ערקלערט, אז זיי זאגען זיך אפּ צו זיין שוחטים.

די שוחטים גיבען אן אין זייערע שריפטליכע מעלדונגען פערשידענע אורזאכען די הויפּט־אורזאכע איז דאס, וואס אלס כלי־קודש פערפאלגט מען זיי מיט שטייערען און מען שליסט זיי אויס פון אלע וואהל־רעכט, ס'רוב פון די, וואס זאגען זיך איצט אב פון שחיטה זענען יונגע שוחטים אין עלטער פון 25 ביז 30 יאהר.

ליקווידירט דעם סאוויעטיש־כינעזישען קאנפליקט

אויף דער מאנדזשורער באהן בלייבט דער סטאטוס־קווא

מאסקווע, 22 (ספּ. טעל.) דער בעוואפנעטער סאוויעטיש־כינעזישער קאנפליקט, וואס האט געבראכט צו א בעדייטענדער בלוט פערגיסונג איז ענדליך ליקווידירט געווארען. ביידע צדדים האבען אין כאבאראווסק אונטערגעשריבען אן אפמאך, לויט וועלכען אויף דער מאנדזשורישער באהן ווערט איינגעשטעלט דער סטאטוס־קווא.

געשטיצט אויפ'ן דאזיגען אפמאך זענען דער נייער באהן־דירעקטאר רודי און זיין פערטרעטער דענסאוו ארויסגעפאהרען קיין כארבין, כדי איבערצונעהמען זייערע אמטען. די ווייס־גווארדייאישע אפטיילונגען, וועלכע האבען געקעמפט אויף דער כינעזישער זייט ווערען דיזוואפנעט און זייערע ארגאניזאטארען דארפען ארויסגעוויזען ווערען פון כינא.

די פראגע וועגען פאלשטענדיגען צוריקשטעלען די סאוויעטיש כינעזישע דיפלאמאטישע בעציהונגען בלייבט אפען ביז דער סאוויעטיש־כינעזישער קאנפערענץ. וועלכע דארף רעגולירען אלע שטרייט פראגען. די דאזיגע קאנפערענץ וועט פארקומען אין מאסקווע דעם 25 יאנואר 1930 י.

פאגראם־אויפשריפטען אויף די ווענד פון פאבריקען

פערורטיילט פאר אנטיסעמיטישע אגיטאציע

מאסקווע (יט"א) דא איז פארגעקומען א געריכט איבער אנטיסעמיטישע ארבייטער פון דער ציגעל־פאבריק אין קאסטראמא. אין דער בעשולדיגונג ווערט געזאגט, אז דער סעקרעטאר פון קאמוניסטישען קעמערל אויף דער ראָוער פאבריק פאסקאז אין דער קאנדידאט אין דער קאמוניסטישער פארטיי סטאראושילאוו האבען געפיהרט א סיסטעמאטישע העצע געגען יודישען ארבייטער קאנשוך. די אנגעקלאגטע האבען פערשפרייט רכילות, אז קאנשוך האט זיך אריינבעקומען אין דער פאבריק דורך פראטעקציע און אז אויף דער פאבריק הערשען די יודען" און „די יודען האבען נישט געדינט אין מיליטער ביי קיין שום רעושים און ווילען איצט אויך נישט דינען". אין די פאבריק־אפטיילונגען, וואו עס ארבייטען די יודען, האבען זיך אויף די ווענד בעוויזען אויפשריפטען: „שלאג יודען און ראטעווע רוסלאנד" א. א. וו. א מיטגליד פון ביורא פון קאמוניסטישען קעמערל מערינצעוו האט פערבאטען די יודישע ארבייטער צו רעדען יודיש, דראהענדיג זיי ארויסיאגען פון דער פאבריק.

אויפ'ן געריכט האבען די בעשולדיגטע זיך בעמיהט פערצושטעלען זייער אנטיסעמיטישע העצע אלס אומשולדיגע וויצען. דאס געריכט האט פעסטגעשטעלט, אז די בעשולדיגטע האבען געוויסט שנאה צווישען יודען און רוסען און האט פערורטיילט סקווארצאוו'ן, סטאראושילאוו'ן, פאסקאז'ן און מערינצעוו'ן אויף 2 יאהר תפיסה יעדען, צוויי אנדערע בעשולדיגטע זענען בעשטראפט געווארען צו אנדערט האלבען יאהר תפיסה.

צוליב כשר גענזען־שמאלץ

מאסקווע (יט"א) דער ווינער ראבינאט האט זיך געווענדעט צו דער אוקראינישער רעגירונג מיט א פארשלאג, אז דער האנדעלס־דעפארטמענט פון אוקראינע זאל עקספּארטירען קיין ווין צום ראבינאט 3000 קילא גענזען־שמאלץ און גריוועץ „כשר לפסח". דער ראבינאט איז גרייט צו צאהלען א רובל א קילא אין גאלד, מיט דעם בעדינג, אז די אוקראינישע רעגירונג זאל אריינלאזען א רב פון ווין, וואס זאל זיין א משגיח על הכשרות, און אז דער קיעווער רב, הרב גראסמאן זאל פערזענליך זעגען זיין הכשר אויף יעדער קילא אויסגעפּרעגעלטער שמאלץ. די אוקראינישע רעגירונג, וואס וויל איצט פערגרעסערען דעם עקספּארט קיין אויסלאנד אונטער אלע אומשטענדען, איז דערפאר אין א פערלעגענהייט: זי וואלט געוואלט עקספּארטירען די געפאדערטע 3000 קילא שמאלץ און בעקומען די 3000 גאלד רובל, פון דער צווייטער זייט אבער פאסט איהר נישט צו האבען צו טון מיט רבנים און זאך ווי כשרות.

צי די אוקראינישע רעגירונג וועט בעשליסען יא צו פערקויפען די 3000 קילא שמאלץ קיין ווין, צי נישט, איז נאך נישט בעוואוסט, נאר דערווייל האט די ווענדונג פון ווינער ראבינאט שוין געבראכט גרויס שאדען די יודישע שוחטים אויף אוקראינע.

שטורם־ווינד ווארפט אום הייזער

פיל טויטע און פערוואונדעטע ביי א קאטאסטראפע אין פראנקרייך

פאריז, 23. (אטע) צוליב די שלאקס־רעגענס און מורא'דיגען שטורעם־ווינד איז אין בעזיע פארגעקומען א שווערע קאטאסטראפע, 2 הייזער זענען איינגעפאלען, אנ'ערך 30 איינוואוינער זענען בעגראבען געווארען אונטער די חורבות. די געשרייען פון די אומגליקליכע האט מען געהערט איבער דער גאנצער שטאט.

פייערלעשער, מיליטער און פאליציי זענען תיכף צוגעטראטען צו דער רעטונגס־אקציע, וועלכע איז שטארק בעשווערט געווארען דורך דעם ווינד און רעגען. נאך עטליכע שעה ארבייט האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגעצויגען 15 שווער פערוואונדעטע און 4 טויטע. מ'האט מורא, אז עס זענען פערהאן נאך פיל דערהרגעטע און פערוואונדעטע.

פאריז, 23. (א. ט. א.) די שרעקליכע קאטאסטראפע אין בעזיע האט געבראכט נאך עטליכע קרבנות. מ'האט שוין ארויסגענומען 7 טויטע, אייניגע פערוואונדעטע זענען אזוי צוקאליעטשעט, אז זייער מצב איז האפענונגסלאז. די אויספארשונג בעוויזט, אז די קאטאסטראפע איז ענטשטאנען צוליב דעם, וואס די פונדאמענטען פון די הייזער זענען אונטערגעשווענקט געווארען דורך די אונאויפהערליכע רעגענס.

גרויסע ערד־ציטערניש אין בולגאריע

סאפיא, 23 (ספּ. טעל.) אין דער אומ־ קובילא ־ סאפיא איז ביי דער סטאציע אי־ קע ערד־טרייסלונג. די קנאלען האבען אויפגעוועקט די איינוואוינער, וועלכע האבען אין פאניק אנגעהויבען צו פערלאזען די הייזער.

ס'איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען, וואו ס'איז פארגעקומען די הויפּט־ציטערניש. צוליב די לעצטע פרעסט און שנייען אין בולגאריען זענען אלע טעלעפאנישע און טעלעגראפישע פערבינדונגען אין לאנד איבערגעריסען און מ'קען אויך נישט פעסטשטעלען די צאהל קרבנות און די גרויס פון די אנגעמאכטע שאדענס.

סאפיא, 23 (ספּ. טעל.) אויף דער ליניע קובילא־סאפיא האט זיך ביי דער סטאציע אילענצי א צוג אראפּ פון די רעלסען, צוליב דעם, וואס ס'זענען פערפרוירען געווארען די רעלסען וועקסלען. דער לאקאמאטיוו, 4 משא־וואגאנען און איין פאסאזשיר־וואגאן זענען שווער בעשעדיגט געווארען. א באהן־ארבייטער איז דערהרג'עט געווארען, 7 זענען שווער פערוואונדעט.

אין פיל ערטער זענען פארגעקומען קלענערע פארפאלען צוליב'ן גרויסען שניי אויף די באהן־ליניעס. צוויי פאסאזשירען זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

ענהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יו"ט 12 בייטאג לעצט. סעאנס 10 אוו. אויפ'ן ערשטען סעאנס — זענען די פרייזען פערקלענערט.

היינט און פאלג. טעג! גרויסער יום־טוב־פּראגראם! היינט און פאלג. טעג!

איז גרויסען פילם, אונטער'ן נאמען:

EMIL JANNINGS „די גאס פון זינד"

איז די איבריגע הויפּט־ראלען:

TAY WRAY i OLGA BAKŁANOWA

קינא־טעאטער
ZACHĘTA
גענשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט פון גיגאנטישע מארקאני־ראדיא.

נאר 3 טעג! דעם 25, 26 און 27 ד.ח. גרויסער יום־טוב־פּראגראם! פרעהליכע קאמעדיע א. נ.

היפּעק און לאפּעק האבען חתונה

אין די הויפּטראלען: **SAMY COHEN i HARRY SWER**

דער זאל איז גוט בעהייצט. — נעכסטער פּראגראם: „טיטאניק". — דער זאל איז גוט בעהייצט.

לאדז. 24 דעצעמבער 1929

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 24 דעצעמבער 1929

די טראגעדיע פון לאדז

קיינמאל האט נאך לאדז אזא קריזיס נישט איבערגעלעבט. — מורא'דיגע לאגע פון די ארבייטער. — אין די הויכע פענסטער האט מען קיין אינטערעס נישט צו דער „בייזער שטאט". — אין לאדז איז באמת אומעטיג

א. נ. „די טראגעדיע פון לאדז, אני-אמת, נישט איינגעוויקעלט אין קיין שום בוימוואל" ברענגט דער נעכטיגער „ראבאטניק" אויף דער ערשטער זייט א גרויסן ארטיקעל, מיר דרוקען דעם ארטיקעל מיט איניגע קיצורים. די רעד.

די מעכטיגסטע ארבייטער-שטאט אין פוילען לעבט איבער א שרעקליכען קריזיס. לאדז, אט דאס כמעט לעגענדארישע „געבענטשטע לאנד" הויבט אן זיך צו שטיקען, פערלירט פשוט די מעגליכקייט צו לעבען.

אלע ביזאיצטיגע ווירטשאפטליכע קריזיסען, וועלכע די דאזיגע פאבריק-שטאט האט דורכגעמאכט, ווייזען זיך איצט אויס פון א מינדערער בעדייטונג. איבעריגענס זענען זיי נישט איינמאל געווען ארויסגערופען דורך די פאבריקאנטען גופא, כדי צו שאנטאזשירען די ארבייטער און צו פערקלענערען די אזוי אויך ארימע פערדינסטען. די דאזיגע מאכינאציעס אויף א לענגערע צייט האבען זיך נישט קאלקולירט, און דערפאר האבען זיי געדויערט נישט לאנג.

אונאפהענגיג פון מאראלישען ניווא פון אונזערע אינדוסטריעלער, מוז מען אביעקטיוו אנערקענען, אז דער איצטיגער קריזיס, וועלכער ריהרט אן שווער די גאנצע רעפובליק, עקזיסטירט און פערטיפט זיך אפילו געגען דעם ווילען פון די פאבריקאנטען, וועמענס פערמעגען, בפרט אין לאדז, איז אין אלגעמיין פערקלענערט געווארען.

אין דעם פערוויכערטען לאדז הערען איינער נאכ'ן אנדערען אויסגעלאשען די קוימענס, דער גערויש פון די מאשינען ווערט אלץ שטילער, אני-אומגעהויער מבול פון פראטעסטירטע וועקסלען, א מהומה צווישען די האנדעל- און אינדוסטריע-ספערען, די טעגליכע רשימה פון באנקראטען צעוואקסט זיך אין די לאדזער בלעטער אין גאנצע זייטען.

אט דאס איז דאס בילד פון די, וואס בעזיצען נאך אזוי פיל, אז זיי קאנען נאך א לענגערע צייט אויסגעבען.

און ווי זעהען אויס די, וועלכע האבען גארנישט און קאנען גארנישט „פערלירען"? וואס ארבייטען מיט שוויים, אז די קוימענס זאלען רויכערען? אז די פעדים זאלען זיך גיך צונויפקומען, קרייצען, וואס זענען אין גערויש פון מאשינען און שיצענס געווארען אויטאמאטען אויף צו פראדוצירען מאנופאקטור?

צי איז פערהאן א שפראך, וואס זאל אויסדריקען דעם אינערליכען דלות, אין וועלכען עס לעבט דער לאדזער פראלעטאריאט? יעדעס ווארט, אפילו דאס מעכטיגסטע און אכזריות'דיגסטע, וועט זיך אויסווייזען באנאל לגבי דעם מורא'דיגען גיהנם, וואס איז נישט בעקאנט קיינעם פון די הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען, וואס רעגירען נאך היינט אין פוילען. מיר וועלען זיך בעגרענעצען מיט טרוקענע ציפערען.

די גרעסטע פאבריקען רעדוצירען די ארבייט אויף עטליכע טעג אין דער וואך, אדער זיי פערמאכען זיך אינגאנצען. אזוי איז גענצליך פערמאכט און אפשר ליקווידירט געווארען ראזענבלאטס פאבריק, וועלכע האט ביז איצט בעשעפטיגט אנ'ערך 2000 ארבייטער. ס'האט ערקלערט זיך פאר באנקראט די אונטערנעהמונג פון בארטשינסקי'ן, פ. קינדערמאן, קעסטענבערג א. א. וואו ס'האבען געארבייט טויזענדער ארבייטער. די פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן — 6000 ארבייטער — זענען טעטיג 3 טאג אין דער וואך, די יירושאווער מאנופאקטור — 6000 ארבייטער — 2 טאג, גייער — 4500 ארבייטער — 3 טאג, פאזנאנסקי — 2200 — 3 טאג, לעאנארד — 1200 — 4 טאג, אייזערט — 1000 — 2 טאג א. אז. וו. אין די קלענערע פאבריקען איז נאך ערגער, בפרט אין לאדזער קרייז, אין זדונסקא וואליא האבען דריי פערטעל פון די ארבייטער קיין שום ארבייט נישט, די איבעריגע ארבייטען 2—3 טאג אין דער וואך. דאסועלבע אין זגערזש. און גאנצע פאביאניץ, א חוץ קרושע ענדער זענען כמעט אלע פאבריקען נישט טעטיג.

כדי זיך אפצוגעבען א דין וחשבון וועגען דער גרויס פון דער קאטאסטראפע, דארף מען קענען די הויך פון די לוינען אין לאדז. די שכירות פון א וועבער בעטרעפט, אפהענגיג פון דעם מין ארבייט, וואקעלט זיך צווישען 3,60 זל. ביז 8,38 זל. א טאג. דורכשניטליך פערדינט א וועבער 5—6 זל. א טאג, און וועכענטליך, ארבייטענדיג 3—5 טאג — אוש 20 זל. א וואך.

אט אזוי זעהט אויס די מאטעריעלע לאגע פון אט די אויסדערוועהלטע, וועלכע האבען נאך ארבייט, כאטש די אומזיכערקייט מיט'ן מארגען הענגט איבער אלעמען, ווי א פערשאלטענע געשפענסט. אויף דער לאדזער קרייז-אפטיילונג פון ארבייטסלאזען-פאנד פאלט אויס 22 טויזענד פערעגיסטרירטע ארבייטסלאזע, פון זיי בלויז טעקסטיל-ארבייטער 12000, א חוץ דעם האט לאדז לכל הפחות העכער 10 טויזענד ארבייטסלאזע נישט פערעגיסטרירטע, וועלכע האבען נישט דאס רעכט צו געניסען פון אונטערשטיצונג. אין איינעם מיט די פאמיליעס האבען מיר אלזא אנ'ארמעע פון 150 טויזענד מענשען, וואס האבען נישט קיין מיטלען צום לעבען. אויב ביי אזעלכע בעדינגונגען וואקסט שנעל די צאהל זעלבסטמארדען צווישען די ארבייטסלאזע... דארף מען זיך דערויף נישט וואונדערען, מ'דארף אבער אונטערשטרייכען דעם הויכען מאראלישען ניווא פון לאדזער פראלעטאריאט, וועלכער לאזט זיך נישט בעאיינפלוסען, נישט-קוקענדיג אויף דער נויט, דורך געזעלשאפטליכען אפפאל. דערמיט קאן מען ערקלערען די פערהעלטנישמעסיג נישט בעדייטענדע צאהל פערברעכענס אין לאדז. די בעציהונג פון דער רעגירונג צו לאדז איז נישט קיין פריינדליכע. אט די „בייזע שטאט" איז ווי פערשאלטען געווארען און קיינע פון די ביזאיצטיגע רעגירונגען האט צו איהר נישט ארויסגעוויזען קיין פעראינטערעסירונג. מ'האט, אמת, געדענקט וועגען איינמאהנען שטייערן, אבער מ'האט נישט געוואוסט נישט וועגען אינוועסטיציעס אין לאדז, נישט וועגען גורל פון דער 100-טויזענטיגער מאסע ארבייטסלאזע, נישט וועגען א גוטער באהן-פערבינדונג פאר דעם דאזיגען גרעסטען אינדוסטריע צענטער (העכער 600 טויזענד איינוואוינער) מיט די אנדערע שטעט פון פוילען. ס'איז גענוג צו בעטראכטען דעם העסליכען פאבריק-וואקזאל, כדי אויסצושטעלען א געהעריגע צייגניש דער רעגירונג וועגען נישט דער סאציאליסטישער מאגיסטראט, וועלכער פיהרט דורך, נישט קוקענדיג אויף די שווערע פינאנציעלע פערהעלטענישען, אינוועסטיציעס (בוי פון ארבייטער-הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע, אספאלטירען די גאסען, קאנאליזאציע, שולען) וואלט לאדז אויסגעזעהען ווי אין די צארישע צייטען. איבריגענס טרעט פאר אויף יעדען שריט דער אומווילען צו אונזער שטאט, וואס ווערט נאך פערשטארקט דורך איינגע קורצזיכטיגע פובליציסטען. א „רינגיטאוש", וואס קומט אראפ קיין לאדז, ערפילט נישט זיין פליכט, נאר ער „פרענגט א קרבן".

און לאדז איז א מעכטיגע און שעפערישע שטאט, אויב זי דערהאלט זיך נאך ביים לעבען, נישט קוקענדיג אויף דער שרעקליכער עקאנאמישער קאטאסטראפע, בעווייזט זיך נאך איהר אונערהערטע לעבענס-קראפט, אבער אין ווארשא וויל מען דער פון נישט וויסען, „א שמוציגע שטאט, פול מיט קוימענס". און דאס איז גאר. בעת דער אקופאציע זענען די דייטשען געווען ענטציקט פון לאדז און פון איהר גרויס אינדוסטריע, איבריגענס אז אין ענטרעקונג נישט געווען קיין פלאטאנישע, ווייל זיי האבען צוגעראבעוועט מאשינען, טראנסמיסיע-ריימענס, מאטעריאלען א. ד. גל. אויף העכער 130 מיליאן דאלאר. אונזער רעגירונג, וועלכע האט זיך ביטער געראנגלען מיט דער דייטשער רעגירונג וועגען יעדער דייטשער שולע אדער פארשולע אין שלעזיען אדער פויזען, האט גאר פערגעסען וועגען אזא קלייניגקייט, ווי 130 מיליאן דאלאר, וועלכע קומען פוילען. א העלפט פון דער סומע וואלט געווען גענוג כדי די לאדזער פאבריקען זאלען אויפגעלעבט ווערען און זיי זאלען קענען ארבייטען א לענגערע צייט. נאטירליך דארף דאס געלד נישט פערשוואונדען ווערען אין די טיפע קעשענעס פון די פאבריקאנטען, וואס ס'דארף פערנוצט ווערען אויף פראדוקטיווע צוועקען.

מיר זעהען אלזא, אז די בעהויפטונגען פון נעזו. מיניסטער קוויאטקאווסקי וועגען דער ווירטשאפטליכער פערבעסערונג, וועגען אויפלעבונג פון דער אינדוסטריע און וועגען פערקלענערען זיך פון דער ארבייטסלאזיגקייט — ענטשפרעכען נישט דער ווירקליכקייט. אזא אפיציעלער אפטימיזם פון די ה"ה מיניסטארען זאגט עדות וועגען דער גרויסער נאיווקייט פון אונזערע מלוכה-פיהרער. דער מצב אין פוילען איז שלעכט און ווערט מיט יעדען טאג ערגער, ראטעווען די סיטואציע קאן נאר א פארזיכטיגע און פערנינפטיגע ווירטשאפטליכע פאליטיק פון א רעגירונג. וואס זאל געניסען פון צוטרוי מצד דעם גאנצען לאנד. די געבראכטע פאקטען וועלען זיך מאנכע אויסווייזען איבערגעטריבען, צו טראגיש. דערצו איז קיין עצה נישטא. מ'קאן, און אפשר דארף מען לאכען, אויב עמיצען גלוסט זיך, אבער אין לאדז איז באמת אומעטיג.

ביי די רעשטלעך פון די „עשרת השבטים"

די שווערע לאגע פון די קאווקאזער יודען

מיר ברענגען דא מיט קיצורים אלינס טרעפליכע שילדערונג פונ'ם גיהנומנ'דיגען לעבען פון די קאווקאזער בערג-יודען:

איך ווייס נישט צי איז אויפ'ן גאנצען ערדקוגעל פאראן נאך אזא ארט, וואו די בעפעלקערונג זאל מיט זיך פארשטעלען אזא געמיש פון פעלקער, שבטים און לשונות, ווי אויף קאווקאז. אין דעם בבל פון אונזער צייט.

און אט צווישען דעם דאזיגען געמיש פון פעלקער און שבטים איז אויך פריינגעשפרינקעלט א הייפעל פון עטליכע צעהנדליג טויזענד קאווקאזער יודען (פון אייראפעאישע יודען אויף קאווקאז רעדען מיר דא נישט), אי דאס זענען זיי צוטיילט אויף צוויי מינים יודען מיט בעזונדערע שפראכען, אומפערשטענדלעך איינע פון די אנדערע און מיט נישט קיין איבעריגע ליבע איינע צו די אנדערע. די גרוזינער יודען [רעדען גרוזיניש און בענוצען אין שרייבען דעם גרוזינישען אלף-בית; די שפראך פון די דאגעסטאנער בארג-יודען, אדער „טאטען" איז טאטיש — א מין פערסישער דיאלעקט, און אין שרייבען בענוצען זיי דעם העברעאישען אלף-בית. אבער די שפראך גופא האט מיט העברעאיש קיין שייכות נישט.

דער אנהויב פון יודישען ישוב אויף קאווקאז פערלירט זיך אין דער אורעלטער פערגאנגענהייט. די קאווקאזער יודען פון אונזער צייט ווייסען אליין זייער וועניג וועגען זייער פערגאנגענהייט און נישט פיל ווייסען וועגען זיי די אייראפעער יודען.

לויט ווי דערצעהלען רייזענדער פון 18-טען און אנהויב 19-טען יאהרהונדערט איז צווישען די קאווקאזער יודען פון יענער צייט א רומגעגאנגען א לעגענדע, אז זיי שטאמען פון די עשרת השבטים, וועלכע זענען אהין פערטריבען געווארען דורך די מלכי אשור ומדון.

לויט א צווייטער מסורה האבען יודען זיך בעזעצט אין קאווקאז אין דער צייט פון חורבן בית ראשון. עס זאל הייסען, אז נאכדעם, ווי נבוכדנצר האט חרוב געמאכט ירושלים, זענען א טייל פון די אין גלות-פערטריבענע יודען געקומען קיין גרוזיען און געבעטען דעם הערשער כאראטשעיא, ער זאל זיי דערלויבען צו בעזעצען זיך אין זיין לאנד. ער האט בעוויליגט זייער בקשה און אויסגעטיילט זיי אנ'ארט ביים טייך זאנאוו.

דייטשע און ארמענישע פארשער פון אונזער צייט ווידער, ווילען האבען, אז יודען האבען זיך בעזעצט אויף קאווקאז אין דער צייט פון בית-שני.

אזוי, צי אזוי, — זענען יודען צווישען די עלטסטע איינוואוינער פון קאווקאז.

מיר ווייסען וועניג די געשיכטע פון די קאווקאזער בערג-יודען, נאר דאס ביסעל, וואס מיר ווייסען יא, איז א לאנגע קייט פון רדיפות, פייניגונגען, שמד, צוואנג, שחיטות, פערשקלאפונג און אויסראטונג.

נאך כמעט מיט 12 הונדערט יאהר צוריק אין 737, האט דער הערשער, אבותוסלים, מיט פייער און שווערד איינגעפלאנצט דעם מאכמעדאנישען גלויבען צווישען די יודען אין דאגעססטאן. צווישען די טאטען מאכמעדאנער זענען נאך איצט פאראן אזעלכע, וואס האלטען ביי זיך יודישע ספרים אלס א היילינע אנדענקונג פון זייערע אור-עלטערן.

יודען זענען אוועקגעשענקט געווארען אלס מתנות צוגלייך מיט פערד און איילען. אפט פלעגען זיי אוועקגעשענקט ווערען צו מאנאסטירען, וואו מען פלעגט אויף זיי אנווארפען די שווערסטע ארבייט און צווינגען צום שמד.

אזוי זענען פערביי דורות און די פערפאלגונגען זענען געווארען אלץ גרעסער, און די צאל פון די יודען אויף קאווקאז אלץ קלענער.

שאמיל, דער בעריהמטער אנפיהרער פון די קאווקאזער „גארצעס" (בארג-פעלקער) אין זייער קאמף געגען די רוסישע, איז נישט איינמאל אנגעפאלען אויף די בערג-יודען, געשאכטען און געפלינדערט אהן רחמנות. צו ראטעווען זיך פון טויט זענען א סך יודען דאן איבערגעגאנגען צום איסלאם.

ווען דאס רוסישע מיליטער האט אינגאנצען איינגענומען קאווקאז, האבען די קאווקאזער יודען אויך נישט געלעקט קיין האניג. די צארישע מאכט האט זיי געיאגט פון איין ארט צום צווייטען, אויסגענוצט זיי ביים בויען וועגען, טריקענען זומפען און אנדערע שווערע ארבייטען.

דער בירגער-קריג האט אנגעמאכט גוואלדיגע חורבונות צווישען די בערג-יודען. די בערג-יודען פון די דערפער האבען געמוזט איבערלאזען זייער גאנצע האב און גוטס אויף הפקר און אנטלאפען אין די שטעט, וואו זיי האבען געהאפט צו געפינען כאטש א שטיקעל שוץ פון די ווייסע באנדעס.

ווען די דונערען פון בירגער-קריג זענען שטיל געווארען, האבען א טייל פון די אנטלאפענע געפרובט אומקעהרען זיך צוריק אויף זייערע ערטער, נאר אויפ'ן ארט פון זייערע הייזלעך האבען זיי בלויז געפונען בערגלעך אש; די גאנצע ווירטשאפט צורויבט און די ערד פערכאפט פון זייערע געוועזענע שכנים.

קוים א צוויי-דריי-הונדערט פאמיליעס איז געלונגען ווי עס איז צוצוקלעפען זיך צוריק צו דער נאקעטער ערד און מיט דער הילף פון דער צענטראלער מאכט גענומען צוריק אויפבויען זייערע רואינירטע היימען. אבער די לאגע זייערע איז פערבליבען טרויעריג.

די לאגע פון די איבערגעבליבענע אין די שטעט איז מעהר ווי טרויעריג, — זי איז טראגיש.

אין דארף וואוינען די בארג-יודען קוסטארען אין „זעמליאנקעס"... — אין ערד-הייזלעך פון רויען ליים און ציגעל, 2 אויף 3 קלאפטער די גרויס. די דאזיגע הייזלעך זענען געדעקט מיט דארע צווייגען, אויבען בעשאכטען מיט ערד, די שטיגלעך זענען אהן טירען און אהן פענסטער, פאראן נאר איין לאך, וואס פערבייט ביידע זאכען. אין אזעלכע זעמליאנקעס-קברים ארבייטען צו 10 מענשען. נאר נישט קוקענדיג אויף זייער קלאגעדיגען מצב, ווערען זיי בעשטייערט פון דער ארטיגער מאכט ווי אנ'אייגענטימער פון שטאטישע „אינדוסטריעלע" אונטערנעמונגען.

הענדלער זענען אין 1927 געווען בלויז 7 מיט א האלב פראצענט פון דער אלגעמיינער יודישער בעפעלקערונג, און דער דורכשניטליכער פערדינסט פון דעם גרעסערען און מיטעלען יודישען „סוחר" דערגרייכט פון 25 ביז 30 רובל א חודש; פון די קליינהענדלער – ביז 10 רובל א חודש.

א שוידערליכען איינדרוק מאכט דער קווארטאל פון די בארג-יודען אין דערבענט, וואו עס זענען קאנצענטרירט העכער א העלפט (54 פראצ.) פון אלע בארג-יודען.

דאס זענען א מין קאטאקאמבען, פערפלאגטערטע און פערדרייטע פינסטערע הייזלען, אין וועלכע עס זענען צוזאמענגעשטיקט איבער 2000 נפשות, פון זיי 950 קינדער. אויף יעדער פאמיליע קומט אויס נישט מעהר ווי 9 קוואדראט ארשין שטח. אנשטאט טיהרען – פיר עקענדיגע לעכער, דורך וועלכע עס איז שווער א מענשען דורכצוקריכען.

דער קולטורעלער מצב פון די בארג-יודען איז פונקט צוגעפאסט צו זייער עקאנאמישען מצב. לעבענדיג הונדערטער און אפשר טויזענדער יאהרען צווישען די סאמע אפגעשטאנענסטע פעלקער, האבען זיך די בארג-יודען אנגענומען פון זיי מיט ווילדען פאנאטיזם און אלערליי אבערגלויבענס. דער גלויבען אין „בייז אויג", אין מכשפים, אין רוחות און שדים איז צווישען עלטערען דור בארג-יודען איצט פונקט אזוי שטארק, ווי מיט צוויי און דריי הונדערט יאהר צוריק. א טאטע זאל פערקויפען זיין טאכטער – א קינד פון דרייצען - פערצען יאהר – פאר א זעקעל מעהל צו איהר צוקונפטיגען מאן, וועלכען זי טאר ביז נאך דער חתונה נישט אנקוקען, – איז נאך איצט אויך נישט קיין זעלטענע דערשיינונג צווישען די דאגעסטאנער בארג יודען.

85 פראצענט פון דער בארג יודישער בעפעלקערונג קאן נישט לייענען און שרייבען אפילו אויף דער אייגענער שפראך. קיי ביכער, קיין צייטונגען, קיין שום סמנים פון קולטור האבען זיי נישט. די גאנצע „ליטעראטור" זייערע בעשטייט פון סידורים און א פאר קבלה-ספרימלעך, אין וועלכע קיינער פערשטעהט א ווארט נישט, און די חדרים זענען איצט די זעלביגע, ווי מיט הונדערטער יאהר צוריק.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

24 דינסטאג — כב כסלו תר"צ

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.24
זון-אונטערגאנג 3 25

א גנבה צוליב א כלה

דער פאטער האט איהם נישט געוואלט געבען זיין טאכטער פאר א כלה האט ער דעם מיידעלס פאטער בע'גנב'עט

אויף דער ברזשעזשינער גאס פיהרט שוין זייט א רייה מיט יאהרען א נעוויסער האפמאן א רעסטאראן.

האט דער דערמאנטער האפמאן א זעהר גע-ראטענע בת יחידה. ווארפט אויף דער דאזיגער בת יחידה אנ'אייגעל איינער פון די שטענדיגע געסט פון איהר פאטערס רעסטאראן, א געוויסער לישעצקי, א יונג מיט גארנישט קיין בעזונדער שעהנע רענאמע.

מסתמא האט דאס מיידעל אויפ'ן דאזיגען ליכטיגען פאצעט אפילו זיך נישט געוואלט אומקו-קען און גאנץ רוהיג געלאזט זיין, אויסגעשטרעק-טע, צו איהר, האנד, העגנען אין די לופטען.

גאנץ בעזונדער האט אבער דעם אלטען האפ-מאן געקרענקט, הלמאי אזא גאסען-יונג האט די חוצפה צו וועלען ווערען זיין איידעם קיין אוואנ-טורע האט ער אבער דאך נישט געוואלט ארויס-רופען, ווייל ס'איז איהם גאר פשוט א שאד גע-ווען אין די איצטיגע שווערע צייטען צו פערלי-רען א שטענדיגען בריים-העגדיגען קוגדע.

האט דער אלטער זיך גאר נישט וויסענדיג געמאכט און דורך דער פערמיטלונג פון עפעס א פריינד, אויסגעזוכט פאר זיין בת יחידה א סטא-טעטשני יונגענמאן און זי מיט מזל פער'קנס'ט...

לישעצקי האט אבער אלץ ווייטער געטרוימט וועגען זיין „לעבענס אידעאל" און איז געווען זי-כער, אז סוף כל סוף וועט זיך איהם דאך איינגע-בען צו דערוואַרעמען איהר געפרוירען הארץ און ווייכער צו מאכען די פערהארטעוועטע אמביציע פון איהר פאטער.

זעהענדיג אבער, אז עס דערגעהונטערט זיך דער בעשטימטער זמן חתונה און עס ווערען פי-בערהאפט געמאכט אלע פאָרגרייטונגען און פון אלע זיינע האפנונגען לאזט זיך אויס א בוידעם, האט דער פערביטערטער לישעצקי בעשלאסען זיך „אפצורעכנען" מיט זיינע נישט צושטאנדגעקומענע מחותנים.

שפעט אין דער חתונה-נאכט (דעם 16. אק-טאבער), ווען די מחותנים, איבערגעבליבענע געסט און דאס בני בית זענען געלעגען אויסגעצויגען טויט-מיד פון דער דורכגעלעבטער שמחה, האט זיך לישעצקי צוזאמען מיט זיין האנד-שותף, וושאמעק, אריינגעכאפט אין האפמאנס וואוינונג, (עפענענדיג פריהער, פערשטעהט זיך, דעם פרענט פון לאדען און אויסשניידענדיג א גרויסע שויב אין פענסטער) און... צונעמען די גאנצע וויפראווע פון יונ-גען פאר-פאלק, כמעט אלע ווערט-זאכען פון ה' האפמאנס בעל בתישקיים און אפילו אויך נישט פערגעסען מיטצינעהמען דעם ראדיא-אפאראט.

מען האט לאנג נישט געדארפען אריינטראכ-טען וועמענס שטיקל האנד-ארבייט דאס איז געווען.

פאליציי האט טאקע ביידע חברה-לייט ארעס-טירט, טייל זאכען איז נאך געלונגען אפצונעמען ביי די פאסערס. די טעג זענען זיי געמשפט געווארען אין היגען שטעטישען געריכט. ריכטער פאוולאווסקי האט לישעצקי'ן מכבד געווען מיט 6 חדשים און וושאמעק'ן מיט 4 חדשים ארעסט.

מיט זיסע ריידעלעך קאן מען ביי א פרוי אלץ אויסנעמען

ווי אזוי א כיטרער פארשוין האט אויסגענארט א גט ביי זיין פרוי

דער שניידער ה' מ. איז צוריק מיט 12 יאהר אנטלאפען פון זיין פרוי און קינד און א לענגערע צייט נישט געלאזט הערען פון זיך. פלוצים האט זיך מ. בעוויזען אין לאדז און זיך בעזעצט ביי זיינע עלטערען אויף פאמארסקא גאס. וועגען זיין צוריקקומען האט זיך דערוואוסט די פרוי און גלייכצייטיג זיך אויך דערוואוסט, אז איהר מאן האט אין דייטשלאנד א הויף און... א געליבטע.

ווען מ. האט געשיקט זאגען דער פרוי, אז ער וויל א גט, האט זי געענטפערט, אז א גט איז זי איהם גרייט צו געבען, נאר בתנאי, ער זאל איהר דערפאר בעצאהלען אזא סומע, מיט וועלכע זי זאל זיין אימשטאנד צו ערציהען דאס קינד און איינארדנען זיך אויף א געהעריגען אופן.

אויף די דאזיגע בעדינגונגען איז דער מאן נישט איינגעגאנגען און עס האט זיך אנגעהויבען אינטערווענצען. אדוואקאטען, פרויען-שוק-פעראי-נען, — ביז מען האט געריכטליך ארויסגעפרעסט ביים מאן, אז ער מוז צאהלען אלימענטען דער פרוי מיט'ן קינד אין לאדז 150 פראנק א חודש.

דער מאן האט אבער נישט געקענט איבער-טראגען די „עולה", וואס מען האט איהם אפגע-טון און ער האט בעשלאסען פטור צו ווערען פון דער גזרה אויף א גאנץ פרימיטיווען אופן.

פלוצים האט די פרוי בעקומען פונ'ם מאן, פון דייטשלאנד א ליבעס-בריף, אין וועלכען ער גיסט אויף א בעגייסטערטען אופן אויס זיינע לי-בעס-געפיהלען צו איהר. ער געהט ממש אויס פון בענקשאפט צו איהר און צום קינד. אזעלכע בריף זענען אוועק א גאנצע רייה.

די פרוי האט ביסלעכווייז געגומען גלויבען דעם מאנ'ס ליבעס-בריף, און אז ער האט איהר געשיקט די געהעריגע פאפירען, זי זאל קומען צו איהם, האט זי איינגעפאקט דאס ביסל זאכען, גענומען דאס קינד און אהינגעפאהרען.

דער „פערליבטער" מאן דארט האט מעהר נישט געראפט. מיט גוטע רייד האט ער ביי איהר אויסגעפועל'ט זי זאל איהם געבען א בריף, אז זי האט צו איהם נישט קיין פרעטענזיעס. אונטער עפעס אנ'אויסרייד, ארויסבעקומען ביי איהר א קוויטונג אויף א גרעס'רער סומע געלד, און אין א שעהנעם טאג א הר אנגזהאגגען א גט און ערגעץ נעלם געווארען מיט דער געליבטער זיינער.

די אומגליקליכע פרוי איז א צובראכענע, אפגענארטע און פערוויכטע צוריקגעקומען קיין לאדז.

א רויב-אנפאל

(2) צוויי פערמאסקירטע באנדיטען זענען אנ-געפאלען אויפ'ן שאסע צווישען פאביאניץ און קאראלעוו אויף די צוויי פוהרים טאמאש מאציע-יעווסקי און יאן סטאנקעוויטש פון דארף פאדלא-זיצע. די באנדיטען האבען בדראהענדיג מיט רעוואל-ווערען צוגענומען 28 זל. ביי מאציעיעווסקי'ן און 7 זל. ביי סטאנקעוויטשען. די באנדיטען האבען דאן אנגעזאגט זייערע קרבנות, אז זיי זאלען קיינעם וועגען דעם אנפאל נישט מעלדען און נעלם געווארען. די געליטענע האבען אין דארף דערצעהלט וועגען אנפאל אויף זיי, און לויט דעם ווי זיי האבען בעש-שריבען זייערע אנפאלער האט די פאליציי שוין אנגעטראפען אויף די שפורען פון די באנדיטען.

אנ'אפענער בריף צו דער יודישער קהלה

מיר באלוטער און זגבארדזשער יודען ווענדען זיך עפענטליך צו דער לאדזער קהלה אין צוזאמ-מענהאנג מיט די נייע צוגענומענע מורי-הוראות.

שוין לאנג, ווי מיר האבען זיך געווענדעט צו דער קהלה, מיט א ביטע מיט קרוב 1000 אונטער-שריפטען, ענדליך צו בעשטימען א מורה-הוראה פאר אונזער ראיאן, וואס צעהלט זיך א דריטעל פון גאנץ לאדז און מיר האבען נאר איין מורה-הוראה. אין דער צייט, וואס אין דער שטאט איז פערהאן אויף אזא ארט, עטליכע מורי-הוראות, און ביז איצט איז מען נאך נישט נאכגעקומען אונזער פערלאנג. אין משך פון דער צייט איז אזא ארט פערלאנג שוין יא ערפילט געווארען לגבי קלענערע יודישע בעוואוינטע מקומות. דער-ריבער ווילען מיר איצט האפען, אז עס איז ענדליך געקומען די העכסטע צייט, וואס די יודישע קהלה וועט אונזער פראגע ערלעדיגען און בעשטימען א מורה-הוראה פאר אונזער בעפעלקערונג.

הקאמיטעט של בית הכ"נ דפה באלוט.
בית התפלה, אלעקסאנדראווסקא 22.
חברה תהלים, אלעקסאנדראווסקא 24.
חברה גמילת-חסדים, ריבנא-גאס.
חברה משמורים, קעלבאך 14.
חברה „נר תמיד", אין באלוט.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער-קראנקה.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעהמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 4–6 נאכמ.

פון ארבייטס-געריכט

(ר) דאס ארבייטס-געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט די אנקלאגע פון אדאלף פשיבוסלאווסקי (ניי-לוטאמירסקא 3), געגען די אינהאבער פון „עמפיר" (שענקעוויטשא 40). פשיבוסלאווסקי האט געארבייט אין „עמפיר" אלס קוכער. דער אינהאבער איז איהם שולדיג געבליבען 263 זלאטים. דאס געריכט האט צוגע'פסקנ'ט פשיבוסלאווסקי'ן די געפאדערטע סומע געלד.

אויף דער זעלבער זיצונג האט דאס געריכט צוגע'פסקנ'ט דעם אנגעשטעלטען נאטאן קארנבלום (זגערזשער 17) פון דער פירמע יאעל (פאלורניאווא 29) — 1020 זל. ענטשעדיגונג פאר קינדיגונג און איבערשטונדען ארבייט.

ווייטער האט דער ארבייטער יוזעף וואלינסקי פון כאיני אנגעקלאגט די פירמע בר. זיידענוואורם אויף קילינסקי 87 אויף 159 זל. פאר איבער-שטונדען ארבייט. דאס געריכט האט איהם די סומע צוגע'פסקנ'ט.

דאס געריכט האט דאן בעהאנדעלט די אנ-קלאגע פון יוזעף וואנטניצקי, אנדזשעיא 16, גע-גען דער שניידער-אנשטאלט פון שלמה לענקינסקי, פיעטריקאווער 107. (דאס געריכט האט צוגע'פסקנ'ט דעם געזעלען וואנטניצקי 224 זל. פאר איבערשטונדען ארבייט.

לאדזער קאמעראל-טעאטער
„ארט"
אל. 1. מאי 2 (פריהער ענגלישער זאל)
קינסטלער'ש. ליטער: משה בראדערזאן.
דירעקציע: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד ביי-געלמאן.
היינט, דינסטאג, ווערט ניט געשפילט
מארגן, מיטוואך, דעם 25.,
און דאנערשטאג, דעם 26.
צו 2 פארשטעלונגען:
אנהויב 7 און 9.30 אוונד.
פרייטאג, ד. 27. – 1 פארשטעל.
אנהויב 9.30 אוונד
דאס נייע פראגראם א.נ.
קוים מיט צרות
די קאסע איז אפען פון 11–1
מיטאג און פון 5 אין אוונד.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקהייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוונד.
צוריקגעקעהרט.

היינט

זענען ביז 6 א זייגער אפען די געוועלבער

(ב). היינט זענען אלע מלוכה'שע און קאמו-נאלע אמטען טעטיג נאר ביז מיטאג. פערזייהלונגס-און געזעלשאפטליכע לאקאלען קענען זיין אפען און געוועלבער נאר ביז 6 א זייגער אוונט.

א שטענדיגער בית-דין ביי דער קהלה

פון מארגען, מיטוואך אן, טעגליך פון 7 ביז 9 אין אוונט וועט אין קהלה אמטירען א בית-דין. עס וועלען דארט ערלעדיגט ווערען פאר א מי-נימאלען אפצאהל, גט'ן, דין-תורות א. ד. גל.

איינמאליגע שטיצע פאר ארבייטסלאזע אויף דעם קריסטליכען יום-טוב

צו דער מלוכה'שער אקציע פאר די ארבייטס-לאזע, וועלכע בעקומען נישט קיין אונטערשטיצונג, האט דער וואיעוואדע אויסגעטיילט א געוויסען פאנד אויף א „גוויאזדקע" פאר די ארימסטע אין אונזער שטאט.

זונטאג זענען בעאמטע פון דער וואיעוואוד-סטווע און פון דער שטעטישער סטאראסטווע אין אויטאס ארומגעפאהרען די וואוינונגען פון די ארימסטע, וועלכע זענען פריהער רעגיסטרירט און קאנטראלירט געווארען, און צוטיילט טאלאנען אויף צו בעקומען אין די קאאפעראטיווע געוועל-בער די פארציעס אויף יעדער פאמיליע: איין שטריצעל, 4 קילא ווייצען-מעהל, 1 קילא צוקער, 2 קילא רייז, 1 קילא שמאלץ.

די יודישע פאמיליעס האבען נישט בעקומען קיין שמאלץ און אנשטאט דעם אנ'ענטשפרעכענדע פערגרעסערטע פארציע ווייצען-מעהל און רייז.

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען

פאר די רעזערוויסטען, וואס האבען זיך צו-ליב וועלכע ס'איז סבות נישט צוגעשטעלט צו די קאנטראל-פערזאמלונגען, וועלכע זענען היי-יאהר פארגעקומען, ווערען איצט איינגעארדענט צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען, לויט פאלגענדען סדר:

רעזערוויסטען און לאנדשטורם מיט און אהן געוועהר פון דער קאטעגאריע A. C. D. עווענ-טועל A, C, C1 און C2 וואס זענען געבוירען אין די יאהרען 1904 און 1889.

רעזערוויסטען פון 1902 י. וועלכע האבען אין 1927, 1928, און 1929 נישט אדורכגעמאכט קיין מיליטערישע איבונגען.

לאנדשטורם פון קאטעגאריע C און D, עווענטועל C און C2, וואס זענען געבוירען גע-ווארען אין 1902 י.

די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען פאר די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די פאליציי-קאמי-סאריאטען 1. 4, 6, 7, 10, 12, 13, 14, וועלען זיך דארפען מעלדען אין פ.ק.או. לאדז שטאט, 2 (נייע ציגעל-גאס 51) 9 פריה און מיטברענגען זייערע מיליטערישע דאקומענטען.

היינט, דינסטאג ד. 24 דארפען זיך מעלדען די, וואס זענען געבוירען אין 1889 י. און וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט.

אויף צו שטיצען די היימישע פראדוקציע

(ב) דער ארגאניזירטער קאמיטעט אונטער-צושטיצען די היימישע פראדוקציע פערברייטערט איצט זיין טעטיגקייט.

קיין לאדז קומט צופאהרען דער פרעזעס פון דער ווארשאווער צענטראלע צו פיהרען איצט די אקציע געגען אימפארט פון אויסלענדישע שיך-

פראפ. בארטעל האט גרויסע שוועריגקייטען ביים צונויפשטעלען די נייע רעגירונג

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). היינט איז פרעמיער בארטעל געקומען קיין ווארשא. נאכמיטאג איז ער געווען ביים מארשאל פילסודסקי, דערנאך האט ער אויפגענומען דעם געוו. אייזערן-מיניסטער גענ. סקלאדקאווסקי.

פרייטאג וועט פראפ. בארטעל ווידער קומען קיין ווארשא און אפהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן סיים-מארשאלעק דאשינסקי. נאך דער דאזיגער קאנפערענץ וועט דער פרעמיער פארשטעלען דעם מלוכה-פרעזידענט די רשימה פון דער נייער רעגירונג.

פרעמיער בארטעל האט אויך קאנפערירט מיט'ן פרעזעס פון ב.ב.-קלוב פולק. סלאוועק. סלאוועק האט דערביי אפגעגעבען א בעריכט וועגען זייערע אונטערהאנדלונגען מיט די קלובען מכח די ענדערונגען, וואס זאלען אריינגעטראגען ווערען אין דער קאנסטיטוציע.

די אונטערהאנדלונגען געהען נישט אזוי גלאטיג ווי מ'האט געמיינט.

1 א זייגער האט פראפ. בארטעל קאנפערירט מיט'ן אויסערן-מיניסטער זאלעסקי. די קאנפערענץ האט געדויערט א האלבע שעה. נאכדעם איז פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן בנהן-מיניסטער קיהן און צום סוף א לענגערע קאנפערענץ מיט'ן פינאנץ מיניסטער מאטושעווסקי.

אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז פראפ. בארטעל האט זיך געוואלט פערזיכערען די מיטארבייט פון די דאזיגע דריי מיניסטארען אויף זייערע פריהערדיגע אמטען.

בכלל טרעפט פרעמיער בארטעל אן אויף גרויסע שוועריגקייטען ביים צונויפשטעלען דעם קאבינעט, ספעציעל מצד דער פולקאוויקס גרופע. די איינציגע, וועלכע אונטערשטיצען בארטעל'ן, זענען די פ.פ.ס., וועלכע זענען גרייט צו געהן אויף כל-ערליי קרבנות.

דער בריף פון לאיד דזשארזש, לארד באלפור און גענעראל סמוטס

אויף א זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 23 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט דער ליבעראלער דעפוטאט ארציבאלד סינקלער אנגעפרעגט די רעגירונג, צי וועט די א"י-אויספארשונגס קאמיסיע נאכ'ן פערענדיגען איהרע ארבייטען ארויסגעבען א מיינונג וועגען דער א"י-פאליטיק, וועגען דער צוקונפט פונ'ם מאנדאט א. א. וו.

אויף דער אינטערפעלאציע האט געענטפערט דער פרעמיער-מיניסטער מאקדאנאלד. ער האט געזאגט, אז ער האט בעלייצנט א בריף מיט פארשלאגען בנוגע דעם ענין, וואס איז אונטערגעשריבען פון איינפלוסרייכע פערזענליכקייטען (א רמז אויפ'ן בריף פון לאיד דזשארזש, לארד באלפור און גענ. סמוטס).

דער פרעמיער ערקלערט, אז דאס זענען ענינים, וואס מ'דארף זיי גוט בעטראכטען, איידער מ'נעמט אן וועגען זיי א בעשלוס. דער בריף בעריהרט פראגען, וואס געהען נישט אריין אין דער קאמפעטענץ פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע און זי וועט אויף זיי קיין תשובה נישט קענען געבען.

דורכגעפאלען הוגענבערג'ס אקציע געגען דעם יאנג-פלאן

בערלין, 23 (א.ט.או.) ביז איצט זענען בעקאנט די רעזולטאטען פון 34 קרייזען ביז 35. פאר'ן יאנג-פלאן האבען זיך ארויסגעזאגט 5.367 832 פערזאן; געגען — 3.007.700. ס'פעלען נאך די ציפערען פון איין קרייז. די רעזולטאטען פון דעם קרייז קענען שוין אבער דעם אויסגאנג נישט ענדערן. אזוי-ארום איז הוגענבערגס אקציע געגען דעם יאנג פלאן אדורכגעפאלען.

גרויסע דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 23 (א.ט.או.) צום ערשטען מאל זייט 40 יאהר וועט דער ענגלישער פארלאמענט זיך נישט פונאנדערפאהרען אויף ווייהנאכטען. דעם 24. דעצעמבער נאכם. וועט פארקומען א זיצונג. אויף דער טאג-ארדנונג שטעהן א גאנצע רייהע וויכטיגע פראגען. היינט קומט פאר א גרויסע דעבאטע וועגען דער עגיפטישער פראגע. צווישען אנדערע וועלען ארויסטרעטען טשעמבערלען, טשערטשיל און אויסערן-מיניסטער הענדערסאן.

באמבען-אטענטאט אויף א סערבישען שנעל-צוג

בעלגראד, 22 (ספ. טעל.) אינ'ם שנעל-צוג פיראט-ניש, וואס איז געגאנגען צו דער בולגארישער גרעניץ איז אויסגעפיהרט געווארען א באמבען-אנפאל. צו איינער פון די פאסאזשירקעס, וואס איז געפאהרען מיט'ן צוג, איז צוגעקומען אן אומבעקאנטער אין פויערישע קליידער און געבעטען צוהאלטען עפעס א פעקעל.

א פאר מינוט נאכדעם ווי די פרוי האט גענומען דאס פעקעל, האט דאס פעקעל אויפגעריסען. די אומגליקליכע איז צוריסען געווארען אויף שטיקלעך. 2 פאסאזשירען וואס האבען זיך געפונען אין דער זעלבער אפטיילונג זענען דערהרגעט געווארען אויפ'ן ארט, 8 אנדערע פאסאזשירען זענען שווער פערוואונדעט געווארען און ביז 20 — לייכט. דער אויספיהרער פונ'ם אטענטאט איז נישט געכאפט געווארען.

„איהר ווילט נישט דערלאזען אז די וועלט זאל זיך דערוויסען דעם גאנצען אמת"

ווייטערדיגע זיצונג פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע אין א"י

ירושלים, 23 (יט"א טעלעגראפיש). שרייבערין וועגען דעם פערהער פון הארי סאקער זאגט „דבר", אז סאקערס גביעת-עדות פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע איז געווען אויפריכטיג און שטאלץ, דער ארבייטענדער און חלוציש'ער גייסט איז אבער נישט ווי געהעריג אויפגעקלערט געווארען אין זיינע רייד.

דער צווייטער עדות נאך הארי סאקער איז געווען הרב סלאנים פון חברון. זיין פרוי, זוהן, שנור און אייניקעל האבען די מערדער ערמארדעט פאר זיינע אויגען. הרב סלאנים גיט איבער בקיצור די גוט-בעקאנטע פאקטען פון דער שחיטה אין חברון.

ער דערצעהלט, אז א יונגער אראבער האט איהם געווארענט, אז עס גרייט זיך אנ'אנפאל אויף דער ישיבה און אז דער גרויס-מופטי האט געשיקט פון די אראבער פון חברון צו קומען קיין ירושלים. ער האט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם אראבישען פאליצייאפיציר אין חברון. יענער האט זיך אבער דערפון אויסגעלאכט; ער האט אויך וועגען דעם מיטגעטיילט די רעגירונגס-פארשטעהער, מען האט אבער נישט גענומען אין אכט זיינע ווערטער.

דעם עדות רייסט איבער דער אראבישער ארוואקאט פילי. ער בעמיהט זיך ארויסצובעקומען אנ'ערקלערונג פונ'ם עדות, אז די יודען אין חברון האבען זיך שלעכט פערהאלטען. די פראגע צוטומעלט דעם עדות און ווען עס קומט צו א דיסקוסיע וועגען דעם צי די פראגע פון אראבישען ארוואקאט איז דערלאזבאר, פערלירט ער בער עדות איננאנצען, ווייל ער מיינט, אז די קאמיסיע האט בעשלאסען איהם מעהר נישט אויסצוהערען. ער ברעכט אויס אין א געוויין און שרייט אויס מיט גרויס צער: איהר ווילט נישט דערלאזען, אז די וועלט זאל זיך דערוויסען דעם גאנצען אמת.

דאס געוויין האט געשטערט די ווייטערדיגע פערהאנדלונגען און עס קומט פאר א הפסקה פון 20 מינוט.

נאך דער הפסקה ווערען אויסגעהערט ווייטערע 5 יודישע עדות. דער ערשטער פון זיי איז פרוי סאלאמאן — די פרוי פון פארזיצער פון ועד-הלאומי, זי בעשטעטיגט די ערקלערונגען, וואס איהר מאן האט געגעבען פאר דער קאמיסיע. דעם עדות ווערען נישט געשטעלט קיין פראגען.

דאן ווערט אויסגעהערט דער קאלאניסט אברהם וואינסקי פון באר-טוביה. דער עדות דערצעהלט וועגען דעם אנפאל אויף דער קאלאניע, וועלכע בעשטעהט נאר פון 20 משפחות; די קאלאניע האט געהאט אין איהר רשות מעהר נישט ווי 5 ביקסען. ביי דער פערטיידיגונג זענען אומגעקומען 2 איינוואוינער פון דער קאלאניע. איינער פון זיי איז געווען דער דאקטאר פון דער קאלאניע.

ארוואקאט פרידי פרעגט דעם עדות, די פאליציי, וואס מען האט ארויסגעשיקט צו הילף, האט זיי נישט פערטיידיגט.

וואלינסקי: מען האט אונז געשיקט 3 אראבישע פאליציאנטען, ווען די קאלאניע איז שוין געווען ארומגערינגעלט פון אלע זייטען. איינער האט אונז צוגעהאלפען, די אנדערע 2 האבען זיך בעהאלטען.

ארוו. פרידי: וויפיל אראבער זענען געפאלען ביי דער קאלאניע?

וואלינסקי: איך ווייס נישט.

עס ווערט דאן אויסגעהערט דער עדות ר"ר מרדכי עליאש. ער שטעלט פאר פאר דער קאמיסיע א בוך מיט בילדער פון אמאר-מעטשעט. צווישען די אויפשריפטען געפינען זיך אויך איניגע העברעאישע פסוקים. דאס בוך שטאמט פון 1546 יאהר. אויפ'ן פראנט פון אמאר-מעטשעט געפינט זיך דער פסוק פון חגי פסוק ט', קאפיטעל ב', „גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, אמר ה' צבאות, ובמקום הזה שלום, נאום ה' צבאות".

די רעדע פונ'ם עדות האט געהאט דעם ציל צו בעווייזען, אז אין די אלטע צייטען האבען יודען געמאכט אויפשריפטען אויפ'ן אמאר-מעטשעט.

ירושלים, 23 (יט"א טעלעגראפיש).

די אראבישע עקזעקוטיווע האט בעשלאסען איינצוארדענען א גאטעס-דינסט אין אמאר-מעטשעט פאר דער נשמה פון פרעמיער-מיניסטער פון איראק, וועלכער איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

דער גרויס-מופטי האט אין צוזאמענהאנג דערמיט גערופען די אראבער פון גאנצען לאנד צו בעטייליגען זיך אין דעם גאטעס-דינסט. דאס האט ארויסגערופען א גרויסע בעאונרוהיגונג (צווישען די יודען, ווייל ווי בעקאנט האט ער דעם 23. אויגוסט אויך גערופען די אראבער קיין ירושלים און דעמאלט זענען אויסגעבראכען די בלוטיגע אונרוהען.

אויטא קאטאסטראפע אין אויבער-שלעזיען

קאטאוויץ, 23 (טעלעפאניש) אויפ'ן שאסיי צווישען בזשעזינביי און מיסלאוויץ איז געשעהן א קאטאסטראפע מיט אנ'אויטאבוס. אין אויטאבוס האט זיך אפגעריסען די הינטערשטע ראד און דער אויטאבוס איז מיט'ן פולען אימפעט אריינגעפלויגען אין א גרוב. דער אויטאבוס איז צושמעטערט געווארען. פון די 20 פאסאזשירען זענען 12 שווער פערוואונדעט געווארען.

אטענטאט אויפ'ן וויצע-קעניג פון אינדיען

געווארפען א באמבע אונטער'ן צוג פון וויצע-קעניג

לאנדאן, 23 (אטע) פון ניי-דעלהי איז מען מודיע וועגען אנ'אטענטאט אויפ'ן צוג פון וויצע-קעניג פון אינדיען. די אטענטאטער האבען געווארפען א באמבע, וועלכע האט עקספלאדירט אונטער דעם רעסטאראן-וואגאן, דערביי איז איין קעלנער פערוואונדעט געווארען. דער וויצע קעניג איז ווייטער געפאהרען אונגעשטערט. מ'האלט, אז דעם אטענטאט האט אויסגעפיהרט א הינדוסישע טעראריסטישע ארגאניזאציע.

מיר זענען געווען און פערבלייבען אין ארץ-ישראל

רעדע פון פראפ. ווייצמאן אויפ'ן באנקעט פון אנגלא פאלעסטינא-קלוב

לאנדאן, 23 (יט"א טעלעגראפיש).

אויפ'ן באנקעט, וואס דער אנגלא-פאלעסטינא-קלוב האט איינגעארדענט לכבוד ווייצמאנען, האט ווייצמאן געהאלטען א לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האט קודם כל ערקלערט, אז היות די אויספארשונגס-קאמיסיע האט נאך נישט פערענדיגט איהר ארבייט קען מען איצט נאך נישט געבען קיין קאמענטארען וועגען איהר טעטיגקייט. ווייצמאן בעריהרט אבער זעהר שטארק, וואס די קאמפעטענצען פון דער קאמיסיע בעגרענעצען זיך נאר אויף די סיבות פון די געשעהענישען און בעריהרען נישט די יסודות פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. ווייצמאן האט געערט אויך וועגען די מאטיווען און סיבות פון דער באלפור-דעקלאראציע. מען איז איצט געוואוינט, זאגט ווייצמאן, צו בעטראכטען מיט א געוויסער לייכטקייט די הבטחות, וואס ענגלאנד און אנדערע מלוכות האבען באלד נאך דער מלחמה געגעבען דעם יודישען פאלק. הבטחות, וואס זענען שפעטער נישט מקוים געווארען. די ענגלישע רעגירונג האט אבער ערפילט 60 פראצ. פון איהרע הבטחות און ממילא איז זיך דעריבער נישטא, וואס צו בעקלאגען. ווייצמאן שטרייכט אונטער, אז די באלפור-דעקלאראציע איז ארויסגעגעבען געווארען כדי צו פערריכטען די אונרעכט, וואס איז געטון געווארען דעם יודישען פאלק מיט 2000 יאהר צוריק. אבער נישט קיין אנדערער, ווי דאס ענגלישע פאלק האט אויף זיך גענומען די דאזיגע מיסיע, ווייל עס איז זיין הונדערטער יאהרען פערבונדען מיט דער ביבעל.

ווייצמאן דערמאהנט, אז א פאר יאהר נאכ'ן פערעפענטליכען די באלפור-דעקלאראציע, איז פארמולירט געווארען דער מאנדאט. דאס בעווייזט, אז ער איז געווען א געגענשטאנד פון א שארפער און ערנסטער פארשונג.

אויפ'ן סמך פון דער באלפור-דעקלאראציע זענען הונדערטער און טויזענטער יודען געקומען קיין ארץ-ישראל. פון די סיבירער פעלדער, און פון די אוקראינישע סטעפעס זענען געקומען חלוצים קיין ארץ-ישראל בויען דאס לאנד. מיר האבען געוואונען די גרעסטע יודישע געמיינדעס פאר אונזער זאך. דער קאנגרעס אין ציריך האט געהערט דעם בעריכט פון אונזער ארבייט אין לאנד. מיר האבען איצט מעהר שולען, מעהר ערד און מעהר פארשריט. פלוצים האט א בלאז געטון א קאלטער ווינט פון דער מדבר און אונז געוואלט פערניכטען. דאס איז אבער נישט געלונגען. עס וועט נישט זיין קיין נוזמא צו זאגען, אז דאס איז געווען א קאמף פון דער מדבר געגען דער ציוויליזאציע און פראגרעס.

מיר זענען אבער נישט געקומען קיין ארץ-ישראל בלויז אויפ'ן סמך פון דער באלפור-דעקלאראציע, נאר אויפ'ן יסוד פון די 1000-יעהריגע טראדיציעס, וואס פערבינדען אונז מיט ארץ-ישראל. נישט געקוקט אויף אלע שוועריגקייטען וועלען מיר ווייטער טון אונזער זאך.

די לעצטע געשעהענישען האבען ארויסגערופען א גרעסערע רעפערקוסיע אין ניו-יארק, לאנדאן, ווארשא, ווי אין ירושלים.

ווייצמאן דערמאהנט א רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען אויף איינעם פון די לעצטע קאנגרעסען. אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, — אז מיר שטרעבען צו א שלום מיט די אראבער און מיט געמיינזאמע כוחות פערוואנדלען ארץ-ישראל אין א בליהענדען לאנד.

איניגע אראבישע פיהרער האבען די רעזאלוציע פערשטאנען אין דעם זין אריינצווארפען די יודען אין ים אריין. דאס וועט זיי נישט געלונגען. מיר זענען געווען און פערבלייבען אין ארץ-ישראל.

מה שהיה הוא שיהיה,
ומה שנעשה הוא שנעשה!
זא זאלסט ווייטער קומען צו לויפען אין בעוו.
רעכטסקאנסולענטען-ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(וואכאדניא 52) טעל. 148-79
וויאזוי עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואראניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

געהיימניספולע שמד־געשיכטע אין לובלין

שמד אונטער'ן איינפלוס פון א גלח. — דאס 17־יעהריגע יודישע מיידעל פון ראכאניע פאהרט קיין רוים. — די פערבלאנדזשעטע נשמה. — א „זשידובקע" בלייבט א „זשידובקע". — ווי אזוי דער יודישער שוסטער האט געראטעוועט דאס פערבלאנדזשעטע מיידעל. — ביי דער ארימער קרעמערין אויף שעראקא. — אויפגעקלעהרט דאס געהיימניש פון שמד אין לובלינער קאשטשאל

(סוף(*).)

אין כאנאט יולי ה.י. איז אין דארף ראכאניע, ביי טאמאשאוו־לובעלסקי פערשווינדען געווארען די 17־יעהריגע מלכה שלאק, איהרע עלטערן האבען פיל איבערגעקלעהרט. נאכגעזוכט און בעמיהט זיך צו דערגעהן וואס מיט זייער קינד איז געשעהן, אבער — אהן א פאזיטיווען רעזולטאט.

מלכה'לע איז פערשווינדען ווי אין וואסער.

קיינעם איז נישט איינגעפאלען, אז דאס מיידעל האבען אנטלאפען זיך שמד'ען. מלכה האט נישט געהאט קיין קאכאנקעס אין דארף, אויפגעפירט זיך זעהר בעשיידען, ערנסט און ליב געהאט די עלטערן. מען איז דעריבער געווען זיכער אז מיטן מיידעל איז א אומגליק געשעהן., עס זענען אבער נישט געבליבען קיין שום שפורען, וועלכע זאלען קענען אנדייטען וועגען גורל פון מיידעל.

בלויז דער גלח פון ראכאניע האט געטרייסט די עלטערן, אז מסתמא לעבט זייער קינד. דער גלח האט געקענט מלכה'לעס עלטערן, וועלכע פלעגען ביי איהם דינגען וואוינונג זומער דעם כאר און אט דאס איז געווען די סיבה פון מלכה'לעס שפעטער'דיגע ליידען.

דער גלח פלעגט אריינקומען אין זיין כאר: דאס יודישע מיידעל האט איהם דערקענט און אפט צוגעהערט זיך צו זיינע שמועסען און געשפרעכען וועגען וועלט, גאט און מענש. בישלעכ'ווייז האט דאס 17־יעהריגע יודישע מיידעל זיך געפונען אונטער דער גייסטיגע השפעה פון גלח, וועלכער האט מיט זיינע דערצעהלונגען צושפילעט די פאנטאזיע פון יודישען דארפס מיידעל און איהר געשילדערט דעם וואטיקאן, רוים, די גרויסע קאשטשאלען, וועלכע געפינען זיך דארט און וואס פאר א גליק עס עריוואר טעט איהר אויף דער וועלט און יענער וועלט ווען זי זאל זיך שטעלען אונטער'ן שוץ פון אמת'ן גלויבען.

דאס מיידעל האט זיך געלאזט צורעדען און דער גלח איז מיט איהר אוועקגעפאהרען קיין רוים, דארט איז זי במשך עטליכע וואכען געהאלטען געווארען אין א אבטיילונג פאר זינדיגע נשמות, וועלכע מען גרייט צו תשובה, פון רוים האט מען איהר איהר געפיהרט קיין ראנציג, וואו זי איז פארבליבען עטליכע וואכען און דערנאך דורך ווארשא איז זי געקומען קיין לובלין, וואו זי איז אן עטליכע טעג ארום אבגעשמדט געווארען אין קאשטשאל אויף בערנארינסקא גאס.

אנשטאט מלכה שלאק האט זי בעקומען א נאמען ארעלא דאמינקא.

אין דער נאכט ווען עס איז פארגעקומען איהר שמד צערעמאניע האט זי זיך שוין נישט געפיהלט אין ארדנונג. זי האט דעם גייסטיגען גלייכגעוויכט שוין געהאט פערלוירען און אין היילע איז זי געקומען צו זיך, ווען עמיץ האט איהר שוין נאכ'ן שמד איינגערוימט א כוח אין אויער, אז „די ושירעם האבען זיך געקליבען צום קאשטשאל און האבען איהר געוואלט אויסקרייסען. צום גליק איז עס זיי נישט געלונגען און איהר נשמה איז געראטעוועט".

די ראטיגע עטליכע ווערטער זענען ביי איהר געווען ווי א גרוס פון דער היים, עס האט זיך איהר געדוכט, אז זי שלאפט און חלומט און אז ווען זי וועט זיך אויפכאפען וועט זי זיך געפינען אין בעט, לעבען דער מוטער, די מעשה, אז יודען האבען איהר געוואלט אויסקרייסען האט איהר ערשט דערמאנט, אז זי האט עפעס אבגעטון א שלעכטע זאך, אז זי איז א משומדת.

עס איז אבער שוין געווען פערפאלען.

נאכ'ן שמד האט מען איהר אריינגעגעבען אין שאריטקעס־שפיטאל, וואו זי איז געווארען א קראנקען־פלעגערין און גלייכצייטיג האט מען איהר געלערנט אקושעריע, פון אלעם צוזאמען האט זי קיין לייטיש קלייד נישט געהאט און קיין גראשען אין קעשענע. מלכה ארעלא שלאק־דאמינקא האט בישלעכווייז פערלוירען איהר ענערגיע, געווארען פלעגמאטיש, אבהענגיג און קיין זאך איז ביי איהר נישט ארויסגעקומען ווי געהעריגע ווייל זי האט קיין גייסטיגע מנוחה נישט געהאט.

איינמאל האט זי געמאכט עפעס א שאדען, צובראכען א פלאש און די אויפזעהערין האט זיך אויף איהר נאר הויך אנגעבייזערט, נישט פערגעכען דערביי איהר צו דערמאנען אז זי איז „נישט מעהר ווי א „זשידובקע" און דערצו וועט זי מוזען בעצאהלען 7 זלאטעס פאר'ן שאדען.

פון דאמאלס אן האט זי כמעט יעדען טאג עטליכע מאל, אז זי איז א „זשידובקע", דער גנדער'ן אויף דער ערד איז בישלעכווייז פעריזאנדעלט געווארען אין א גיהנום און איהר „בעפרייטע" נשמה האט זיך דערפיהלט געפיטערן אין קייטען.

די ווייטען אין וואראשאט פיים יודישען שוסטער אויף סטאשיצא האבען זיך איהר געשמארקס די האפנונג: און גלויבען אז קיין זאך איז נישט פערפאלען און אז זי האט נאך א וועג אויף צוריק.

זי האט אלזא בעשלאסען אנצופערטרויען זיך אינ'ם שוסטער, דערצעהלט איהם דעם אמת, אויפגעגעבען דעם אדרעס פון איהרע עלטערן און געבעטען העלפען איהר ארויסראטעווען „א היים".

דער שוסטער האט לכתחילה געפרובט קלאפען אין די טירען, פון געוויסע פאטענטירטע כלי־טהור מען האט אבער אפגעפטרט מיט תירוצים און קיינער האט נישט ארויסגעוויזען קיין איבריגען חשק קאנקרעט עפעס צו טון.

דער שוסטער האט זיך פערשטענדיגט מיט עטליכע זיינע בעקאנטע און צווישען עטליכע ארעמע לייט איז בעשלאסען געווארען צונויפצוזאמלען עטליכע צעהנדליג זלאטעס און אנצוהויבען א אקציע.

קודם כל איז ארעלא דאמינקא אוועק פון די שאריטקעס אין איין קליידעל און זיך אריינגעצויגען אין א וואוינונג פון א ארעמע קרעמערין אויף שעראקא יענע האט איהר בעהאנדעלט ווי א מאמע, די עטליכע זלאטעס, וואס זי האט געליגט איז געוועלב האט זי פערוועגדעט כדי אויף א אמת צו ראטעווען א פערבלאנדזשעטע נשמה. עטליכע טעג האט ארעלא זיך אויפגעהאלטען ביי דער ארעמע קרעמערין און דערווייל האט דער שוסטער אוועקגעשיקט א שליח קיין ראכאניע, כדי מודיע צו זיין דער פאמיליע שלאק, אז זייער טאכטער איז געפינען געווארען און זיי זאלען דעריבער קומען קיין לובלין.

באלד אויפצומארגענס זענען קיין לובלין געקומען „ארעלא דאמינקא'ס טאטע, מאמע און א פעטער.

דער צוזאמענטרעף פון עלטערן און קינד איז געווען א אויסערסט דראמאטישע. סוף כל סוף האט מען זיך בערוהיגט און נאך עטליכע טעג פארמעלע פארבערייטונגען אין דער יודישער גמינע און ביים ראבינאט איז פארגעקומען מאנטאג פארגעקומען דער אפיציעלער אקט פון איבערגעהן צוריק צום יודענטום.

קיין ראכאניע איז אויפצומארגענס צוריקגעפאהרען שוין נישט ארעלא דאמינקא נאר ווידער מלכה שלאק.

*) זעה „נ. פ." 296.

א משוגענער קומט אום אין פלאמען

דענטיסט־טעכניקער האט אונטערגעצינדען זיין וואוינונג, אין וועלכער ס'האט זיך געפונען א קליין קינד.—נאכ'ן טויט פון זיין שוועסטער איז ער משוגע געווארען.—פאר'ן טויט האט ער געוואלט דערווארגען זיין לייבליכע מוטער

א שרעקליכע טראגעדיע האט זיך אפגעשפילט אין לעמבערג

לעמבערג. אין חויז נומער 33 אויף צעטנעראווסקא־גאס וואוינט די קריסטליכע הויזבעזיצער־פאמיליע אניצקי, ביי וועלכער ס'איז פאר־א־יאהרען געשטארבען אין 19. לעבענס־יאהר די יונגסטע טאכטער. דער דאזיגער פאקט האט אויף איהר ברודער דעם 20־יאהריגען דענטיסט־טעכניקער, וועלכער האט שטארק ליב געהאט זיין שוועסטער, געמאכט א שווערען איינדרוק. דער אמאל פרעהליכער טארעאוש איז נאכ'ן טויט פון זיין שוועסטער אריינגעפאלען אין א מרה שחורה, נאך וועלכער ער איז בעקומען א שווערען נערווען־שלאק. די פערצווייפעלטע עלטערן זיינע האבען זייער גייסטיגקראנקען זוהן אבגעגעבען אין אלגעמיינעם שפיטאל. וואו ער איז פערבליבען א קורצע צייט אבער די פערוואלטונג האט איהם באלד אהיים געשיקט פון שפיטאל, מאטיווירענדיג איהר שריט דערמיט, אז דער צושטאנד פון גייסטיג־קראנקען דערוועקט נישט קיין שום סכנה פאר דער סביבה.

טארעאוש האט, נאכדעם ווי ער איז אהיים געקומען פון שפיטאל, זיך בערוהיגט. פון צייט־צו־צייט בלויז האט ער בעקומען שווערע שנעון־אטאקעס, אבער ער פלעגט זיך תמיד באלד בערוהיגען. אזוי זענען פערפלאסען וואכען און חדשים.

ערשט פרייטאג, 10 א זייגער אין דער פריה איז געקומען די קאטאסטראפע. טארעאוש האט צום צעהנטען מאל בעקומען א שווערען שנעון־אנפאל, און שטוב איז דאן קיינער נישט געווען. זיין שוועסטער איז מיט איהר פערה־יאהריגער טאכטער ארויסגעגאנגען אין שטאט אריין. אין דער היים איז בלויז פערבליבען טארעאוש און זיין 6־חדשים'דיגע נעפע, וואס איז געלעגען אין וויגעל, טארעאוש, וואס האט בעקומען דעם שנעון־אנפאל, האט זיך אפט מיט פיירע הענד דעם גליהענדיגען אייזען געם אויוון, פון וועלכען ס'זענען ארויסגעפאלען ברענענדיגע קוילען. טארעאוש איז באלד ארומגעכאפט געווארען פון פלאמען. דאס פייער האט אויך זיך געווארפען אויף דעם וויגעלע, וואו ס'איז געלעגען דאס 6־חדשים'דיגע קינד.

נישט־קוקענדיג אויף דער סכנה, וואס עס דראהט דעם קליינעם קינד האט דער משוגענער נישט געראטעוועט דאס וויגעל, נאר איז צו די פענסטער, האט אנגעהויבען אויסצוהאקען די שויבען פון אלע צימער.

אויף זיין געשריי זענען זיך צונויפגעלאפען די שכנים. אבער די טירען פון דער וואוינונג זענען געווען פערמאכט. צום גליק איז אין משך פון א קורצער צייט געלונגען אויפצוזוכען זיין מוטער, וועלכע איז תיכף אנגעקומען און האט ארויסגעטראגען דאס קינד פון וויגעל, ווען זי האט זיך דערנענטערט צו איהר זוהן האט ער זיך געווארפען אויף דער מוטער און זי געוואלט דערווערגען. אבער איז תיכף צוהילף געקומען דער ריטער י. באנק, וועלכען דער משוגענער האט שטארק צובייסען באלד איז אנגעקומען א פאליציאנט, וועמען עס איז געלונגען צו בערוהיגען דעם משוגענעם. אבער זיין צושטאנד איז געווען א מסוכנ'ער, ווייל ער איז אויפ'ן גאנצען לייב געווען פערשריפט. נאך 3 שעה שווערע ליידען איז ער געשטארבען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון אונזערע געסט און אמעריקאנער קינסטלערין

בערטא זאסלאווסקא שלמה הערשקאוויטש און לעאז געטליכערמאן

מיטוואך, דעם 25־טען און דאנערשטאג, דעם 26־טען דעצ. 9 א זייגער אין אוועגד

פרעמיערע   צום ערשטען מאל א'ן לאדז דער גרעסטער שלאגער!   פרעמ'ערע

„די גלאקען פון סיביר"

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון רייזלמאן. הויפט־ראלען: „לאה"—זאסלאווסקא, „הערשעל"—געטליכערמאן, „סאשקע"—הערשקאוויטש.

אין 3 אקט קומט פאר א גרויסע ראפארעט. עס ווערט גע'זונגען רוסישע געזאנגס־נומערן. בערטא זאסלאווסקא און ה' לייבאוויטש וועלען טאנצען א נייעם טאנץ.

מיטוואך, דעם 25 טען, 4 א זייגער נאכמ. צו ביליגע פרייזען

דער גאלדענער שידוך

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון מ. שווארץ. הויפט ראלען: ליזא־ז. סלאווסקא, דעוו־נעטליכערמאן, פיליפ־הערשקאוויטש

דאנערשטאג, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען די שטאר־ק בעליבטע פיעסע

די פרוי פון דער גאס

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ה. מילער. הויפט־ראלען: „אנא" — זאסלאווסקא, „פערדינאנד"—געטליכערמאן, פראנץ—הערשקאוויטש.

ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, ניהויז, פאלאנסקי, רעקאוו. אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

יורידישע עצות

פון דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען. רעדאקציע ... רעכטס ... פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

מיט דעם קופאן אנ'שרייבען אויף א יורידישע עצה, דארף מען ... ווערען ... די אנפראגע ... קופאן ... נישט בעגעבען ווערען.

10125 א לעזער פון פיעפשאווע:

געוויס ווערט דאס געזעץ וועגען פעריעהרונג (przedawnienie) אויף אנגעוואנדען לגבי פראטעסטירטע וועקסלען.

אפהענגיג וועבען, וואס פאר א וועקסל בעל־חוב ס'האנדעלט זיך ווערט א וועקסל־חוב פעריעהרט נאך 6 חדשים, 1 און 3 יאהר.

10126 שט. ש. פראנקפורטעם.:

אויב דער קאנסול האט אייך געגעבען א פאס מיט א בעמערקונג

ważny do wszystkich krajów

מסתם האט ער בעקומען פון דער ארטיגער מאכט א פארוואורפלויזע מיינונג וועגען אייער פערזאן. ממילא קאן נישט זיין קיין רייד וועגען אומאנגענעמליכקייטען.

A. L. 10127

דער קאדעקס פון דער נייער שטראף פראצעדור זעהט נישט פאר אזא פארשריפט, לויט וועלכער א געליטענער ווערט לויט אן עקספערטיז בעפרייט פון דער פליכט צו שווערען.

נישט מעהר די צדדים האבען דאס רעכט צו בעפרייען יעדען עדות פון דער פליכט צו שווערען.

10128 אנשעלעוויטש:

אויב די בקשה וועגען אנ'אדראטשעניע צוליב אנ'אפיעקונסטווא איז דערלאנגט געווארען אין דער סטאראסטווע נאכ'ן פארשריפטליכען 14־טאגיגען טערמין און די פארגעקומענע פערשפעטיגונג איז נישט בערעכטיגט געווארען, וועט די סטאראסטווע די בקשה נישט בערעכטיגען.

דעם פעטענט בלייבט דאן איבער צו מאכען א רעקורס אין דער וואיעוואדזטווע. דער רעקורס מוז דערלאנגט ווערען נישט דירעקט, נור דורך דער פערמיטלונג פון דער זעלבער סטאראסטווע אין משך פון 14 טעג.

די דעציזיע פון דער וואיעוואדזטווע אין דעם פרט איז שוין אנ'ענטגילטיגע.

10129 א טרייער לעזער פון קאפערניקא:

10130 זיגמונט:

10131 א לעזער פון גייערס מארק:

10132 א שטענדיגער לעזער פון אלעק סאנדרינסקא:

10133 יעקב ציטרינבוים פון גדאנסקא:

10134 בן ישראל פון קילינסקיעגא:

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערזענליך שטעלען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאכמיטאג מיטבריגענדיג די ציטונג.

10135 שב.

די 2 זלאטיגע באנקנאטען מיט דער דאטע פון 1 מאי 1925 קאנען ווערען אויסגעטוישט אין דער באנק פאלסקי און אין די סקארבאווע קאסעס אמשעפעטסטען ביז'ן 1 אפריל 1930.

10136 קוטאס:

ווענדעט אייך מיט א בקשה צו דער וואיעוואדזטווע, אז מען זאל אייך ערלויבען צו ענדערען אייער פאמיליען־נאמען.

אייער בקשה וועט זיכער בעפרידיגט ווערען, צוליב ארימקייט קאן מען אייך פון בעטרעפענדען אפצאהל בעפרייען.

10137 ענא:

א סארטאווניע פון שמאטעס און אלטווארג מוז ווערען בעשטעטיגט דורך דער וואיעוואדזטווא.

10138 J. M. פון זגערזשער גאס:

די קלאגען זענען אומבעגרינדעט.

10139 א לעזער נומער 94:

איהר דארפט צאהלען 3,333 זל. פאר די 5,000 רובל.

אמעת-לעת מיט אמת אין אקבר

א מערקווירדיגע פאסירונג מיט אנ'אמעריקאנער מיליאנער אין א קליין שטעדטעל אין פוילען!

דאס קליינע שטעטעל א—ר, נישט ווייט פון וואלקאוויסק, צעהלט קוים 300 פאמיליעס, אלע ארימע בעלי-מלאכות ס'רוב שוסטער, שניידער, וועלכע זענען געווען רעוואלוציאנערן פון 4—5-טען יאהר. פאר דער רעוואלוציע האט א—ר א סך אויפגעטון. ס'שטעהט נאך די אלטע חורבה-דיגע „תלמוד תורה", וועלכע איז געווען דער „נעסט" פון די „שוועסטער און ברידער" וואס האבן מסירת נפש'דיג געקעמפט געגען „צאר ניקאלאי". פיל פון די קעמפער זענען אויפגעהאנגען געווארען אויף די תליות פון צאר. פיל זענען קיין אמעריקא אנטלאפען, נאר א טייל איז על פי נס ניצול געווארען פון די טורמעס און איז אין שטעטעל פערבליבען.

די אלטע תלמוד תורה איז געווארען א מקום מקלט פאר ציגען און סעק, וועלכע מאכען אלע נאכט קאנצערטען. אין שטעטעל איז מען זיכער, אז דארט האבען זיך פערקליבען „נישט גוטע". דער-ביי מיידט מען איהר אויס אפילו ביי טאג און זי ווארפט אן א שרעק אויף דעם שטעטעל... נישט איינמאל האט קהל בעשלאסען צעווארפען די אלטע תלמוד-תורה און דאס האלץ פאר דער באד פערנוצען, אבער קיינער וואגט נישט א האנד אויפ-צוהויבען אויף די אלטע ווענד.

אין א שעהנעם פריהמארגען האט מען אין דער תלמוד-תורה געפונען א טויטען דעם 55 יאה-ריגען שטעטעלשען בחור „משה שווייג" דעם צו-נאמען „שווייג" האט מען איהם געגעבען דערפאר ווייל בטבע איז ער געווען א שווייגענדיגער און מיט קיינעם נישט גערעדט. קיינער אין שטעטעל האט נישט געוואוסט ווער איז ער, דער אלטער בחור, ווער זענען זיינע עלטערן און צי האט ער אין ערגעץ קרובים. זקנים דערצעהלען, אז אין שטעטעל איז ער געקומען אלס 10-יאהריגער יונ-געל, אויך אזא שווייגענדיגער ווי איצט און קיינער האט בשום אופן נישט געקענט דערגעהן ביי איהם ווער ער איז, פונוואנען קומט ער. אזוי איז ער אין שטעטעל פערבליבען און קיינער האט זיך מיט איהם נישט מעהר אינטערעסירט.

די לעצטע צייט פלעגט מען בעמערקען, ווי עס קומט צו איהם אפט אריין דער בריף-טרעגער און ער געהט אויף דער פאסט און נעהמט אפ אמעריקאנער ווערט בריף מיט דאלארען. אויך האט ער פאר א גאר נאהנטען בעקאנטען זיינעם גע-זאגט, אז אין גיכען וועט ער האבען אנ'אמעריקא-נער גאסט, וועלכער איז נישט קיין גואל און קרוב ער האט איהם בלויז איינמאל אין זיין לעבען גע-זעהען. —

דער אלטער בחור האט איהם שוין אבער נישט זוכה געווען צו זעהען, ער האט זיך פער-קיהלט און איז געשטארבען אין „תלמוד תורה".

אז דער אמעריקאנער איז געקומען האט ער איהם געטראפען מיט די פיס צו דער טיר. ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז דאס איז דער, צוליב וועמען ער איז געקומען פון אמעריקא האט ער פון עגמת נפש גע'חלש'ט און קוים מיט צרות איז עלונגען איהם אפצוראטעווען. אז ער איז געקו-מען צוביסעל צו זיך, האט ער דערצעהלט פאר די אנוועזענדע א העכסט-אינטערעסאנטע לעבענס גע-שיכטע, וועלכע איז פערבונדען מיט דעם שטעטע-לע א—ר.

„אליין בין איך א געבוירענער פון טראק ביי ווילנע — האט דער אמעריקאנער אנגעהויבען דער-צעהלען — און איך שטאם פון גאר רייכע עלטע-רען. מיין פאטער ע"ה איז געווען א רייכער וואלד-סוחר, אלס 17-יאהריגער גימנאזיסט בין איך אין 4 טען יאהר ארייגעצויגען געווארען אין די „שוועסטער און ברידער" און גאר אין קורצען בין איך געווארען א פערברענטער רעוואלוציאנער. איך געדענק נאך ווי הייבט, אז מיין פאטער האט דאן געהאקט א וואלד, יואו ס'האבען געארבייט העכער 300 ארבייטער. מיין פאטער, וועלכער האט זיך פערנומען מיט'ן אויפזיכט איבער די ארביי-טער האט געדארפט געשעפטליך אפפאהרען אויף א וואך צייט, ער האט מיר אויסגערופען צו זיך און האט מיר פארגעלעגט פאר פינף רובל אי-בערנעהמען די אויפזיכט איבער'ן וואלד אויף דער וואך צייט. פערשטעהט מען, אז איך האב מיט שמחה אנגענומען דעם פאסטען. כ'האב גלייך געשלאסען קאנטשאפט מיט די א-בייטער און איך האב אנגעהויבען צווישען זיי אגיטירען. אין א פאר טעג ארום האב איך גאר א גרויס קעפיגען עולם געהאלטען א פייערדיגע דרשה געגען די בורזשויעס" און אויך נישט בעוואלצועט קיין זידעל ווערטער אויף מיין פאטערס אדרעס איך בין אזוי אריין אין ברען, אז איך האב גארנישט בע-מערקט ווי מיין פאטער איז צוריקגעקומען און די ארבייטער האבען זיך ב-טלעכווייז צוגערוקט צו זייער ארבייט. איך האב זיך געכאפט ערשט דאן, ווען איך האב אויף מיין באק דע שפירט מיין פא-טערס שווערע האנד. און וואס ווייטער איז גע-ווען, וועל איך נישט רעדען, ווייל איך וויל נישט צעווייטאגען מיין הארץ. ס'שטעהט מיר נאך דאס בילד פאר מיינע אויגען, ווי מיין פאטער און מו-טער האבען איבער מיר געוויינט אין זיך געבע-טען (איך בין געווען א בן יחיד): וואס פעהלט דיר ביי אונז, און וואס וועט פון דיר און פון אונז ווערען, אז דו וועסט חלילה אין טורמע אריינפאלען.

די טרעה'ען האבען אויף מיר געווירקט און איך האב בעשלאסען זיך מעהר נישט צו מישען.

די חברים האבען בעמערקט, אז איך בין גע-ווארען קאלט צו דער זאך, — האבען זיי אנגעהויבען צוריק אויף מיר צו ווירקען, תחילת מיט גו-טען און נאכרעם מיט בייזען און אפילו מיט טע-ראר. און איך בין ווידער אריינגעשלעפט געווא-רען געגען מיין ווילען.

אבער אין מיין געבורטס שטעטעל האבען זיי מיר נ-שט געוואלט לאזען, ווייל זיי האבען גע-וואוסט, אז מיין מוטער, וועלכע איך האב זעהר ליב געהאט, האט אויף מיר געהאט א שטארקע ווירקונג, האבען זיי בעשלאסען מיר אריבערצו-פיהרען אין א צווייט שטעטעל. אלע זייערע פאר-שלאגען וועגען פערלאזען מיין היים, האב איך אפגעווארפען, אבער סוף כל סוף איז עס זיי גע-לונגען.

אין א נאך-סוכות'דיגען טאג איז צו אונז אין שטעטעל אראפגעקומען א חבר פון ווילנער הויפט-קאמיטעט און מיר פערדופען צו זיך אין פערטרויט מיר אזא סוד, וואס נישט אלע האבען געהאט די זכיה צו וויסען. אט וואס ער האט מיר פערטרויט: אזוי ווי ס'איז בעשטימט געווארען, אז אין א—ר זאל מען ארויס'גנב'ענען די פאסט, על כן האבען זיי נישט געפונען קיין פאסיגען פערטרויאינגס-מאן וועלכער זאל אנפיהרען מיט דער ארבייט ווי איך, און דאס געלד דארף איך צושטעלען אין ווילנער הויפט-קאמיטעט, דערביי האט ער מיר געגעבען צו פערשטעהן וואס פאר א גרויסען כבוד מען פער-שאפט מיר מיט דעם. תחלת איז מיר געווען שווער איינצושטימען אויף דעם, ווייל מיר איז געווען שווער זיך צו שיידען מיט מיין היים, אויך האט מיר געשראקען די סכנה פון דער ארבייט, אבער דורכלאזען אזא כבוד האב איך אויך נישט געוואלט און איך האב איינגעשטימט. איך האב זיך ארויסגע'גנב'עט פון דער היים און מיט'ן ערשטען צוג בין איך מיט א רעקאמענדאציע-בריף אפגע-פאהרען אין א—ר. כ'בין געקומען אהין, דאנער-שטאג ביינאכט צו די שטעטעלשע חברים, זיי הא-בען מיר אויפגענומען מיט גרויס יראת הכבוד. מיר האבען פערדופען א בעראטונג און האבען בע-שלאסען אויסצופיהרען אונזער פלאן פרייטאג-צו-נאכט. אגאנצען מעת לעת בין איך געווען דא אין „תלמוד-תורה" בעהאלטען און פרייטאג-צו-נאכט האב איך מיט נאך א פאר שטעטעלשע חברים מיט די „שפייערס" אין די הענט זיך געלאזט געהן צו דער פאסט. די נאכט איז געווען א פינסטערע, פון הימעל האט געגאסען ווי מיט עמערס, ווי מיר זע-נען צוגעקומען צו דער פאסט און גענומען אויפ-ברעכען די טיר, איז געווארען א שיסעריי, מיר האבען זיך געלאזט לויפען. איך אלס פרעמדער האב זיך געלאזט לויפען גלייך אין דער וועלט אריין, נישט וויסענדיג וואו, פלוצלינג האב איך זיך אנגעשטויסען אויף א בית-עלמין. נישט קלע-רענדיג קיין סך בין איך ארויפגעלאפען און זיך גע-לעגט צווישען די קברים.

פלוצלינג האב איך דערהערט, אז אימיצער האט געגעבען א הוסט, צו ערשט האב איך זיך דערשראקען, דערנאך איז מיר ארויף אויפ'ן זי-נען, אז געוויס איז דארטען אונזערער א חבר בע-האלטען. פאמעלעך בין איך צוגעגאנגען צו איהם. יענער האט זיך דערשראקען, אבער גלייך האבען מיר פערבונדען צווישען זיך א שמועס. איך האב זיך דערוואוסט אט וואס: פרייטאג פארנאכט איז איינער געשטארבען און צוליב שבת האט מען נישט בעוויזען צו פערשיטען דאס קבר, האט מען דעם מענש געשטעלט היטען דאס קבר.

איך האב צו איהם געקריגען צוטרוי און איך האב איהם דערצעהלט ווער איך בין און צוליב וואס איך בין דא געקומען. פלוצלינג האבען מיר דערהערט ווי פאליציי דערנעהנטערט זיך צום בית עולם. כ'האב געוואלט אנטלויפען נאר ער האט מיר נישט געלאזען און מ'ך געהייסען אריינקריכען אין קבר. איך האב געפאלגט און ער איז אריינגעקראכען גלייך נאך מיר. ער האט אויפגעהויבען דעם מת און איך געהייסען זיך לייגען אונטער'ן מת. איך האב דאס געטון און ער איז ארויס. די פא-ליציאנטען האבען אויסגעזוכט דעם גאנצען בית-עלמין און אפילו אין קבר אין זענען זוועק. איהם האבען זיי נישט געטשעפעט, ווייל זיי האבען איהם געקאנט אלס אנ'ארנטליכען מאן... אזוי בין איך אפגעלעגען אלס שכן פון מת א גאנצען מעת-לעת ביז מען איז פון שטאט געקומען פערשיטען דאס קבר, אז אלע זענען אוועק פון בית עלמין האט מיין חבר זיך אפגעשטעלט און מ'ך געפ-עגט, וואס קלער איך צו טון ער האט מיר געראטען איך זאל אנטלויפען קיין אמעריקא איך האב א הם ער-קלערט, אז דערווייל האב איך נאך נישט קיין געלד, האט ער ארויסגענומען פון בוזעם-קעשענע 70 רו-בעל און מיר מיט געוואלד א יינגעשטופט אין האנד און מיך אפגעפיהרט צו דער באהן — 5 קי-לאמעטער פון שטעטעל, איך האב זיך מיט איהם געזעגענט און בין אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, וואו מיר האט אפגעגליקט. אבער איהם האב איך נישט פערגעסען. כ'פלעג איהם פון צייט צו צייט איבערשיקען בריף און געלד און איצט האב איך בעשלאסען זיך קומען זעהן מיט איהם ליידער בין איך געקומען צו שפעט...

און איצט — האט זיך דער אמעריקאנער גע-ווענדעט צו די ארומיגע — גיב איך 500 דאלאר און גיט איהם א בכבוד'ען ארט אויפ'ן בית עלמין און איך האב דא מעהר נישט וואס צו טון"

מיט'ן ערשטען צוג איז דער אמעריקאנער אפגעפאהרען.

ם. ר.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, גלעקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראצאורניע פון זעמאליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גארטעפען א. ז. וו. עמפאנגט פון 5—7 אוו.

צוריגעקעהרט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער = שוועכע. פיע ארט אנאליזען, בעהאנדלינג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.

בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אן און דער חיים פון 3—5 נאכמיטאג.

דער מאלפע-מענש

(84 (סענסאציאנעלער ראמאן

דריי חדשים זענען ארורך פון יענעם טאג אן זינט עס האט זיך אויפגעדעקט די גרויזאמע גע-היימעניש פון לאנגוואלס פאליזארק.

פאר דער צייט איז גרעגארי פען געקומען אויף אזוי פיל צו זיך, אז מ'האט איהם פון שפי-טאל גענקאנט אריבערשיקען אין תפיסה אריין אפ-צוקומען די זעקס-חדשים'דיגע שטראף פאר א רייה „היינטישע שטיק" זיינע, וואס האבען נישט געשטימט מיט דער געזעצליכקייט.

אין שטאט האט מען שוין לחלוטין אויפגע-הערט צו רעדען וועגען דעם „קאפ-פאנגער".

מאריס'ן האט זיך אויסגעוויזען, אז זינט די מעשה איז געשעהן איז ארורך א שאק מיט יאהרען, און איינמאל זיצענדיג אין דער סטודיע, האט ער געהערט, ווי דער אלטער דושעק נעזובארט האט אריינגעקנעלט מיט דעם „ליבהאבער" קאנאלי די קונסט פון ליבע.

נעבען דעם ראויגען ערשטען ליבהאבער איז געשטאנען ארעלע לעוושטיין, וועלכע האט אין משך פון די דריי חדשים בעוויזען בערימט צו ווערען אינ'ם גאנצען לאנד.

ביי דער וואנד, נעבען דער קינעמאטאגראפישער קאמערע, האלטענדיג אין האנט א רויכער-ריגען פאפיראס, איז געזעסען סטעלא מענגראזא, אויפמערקזאם אנקוקענדיג דעם געוועזענעם פאר-טנער.

— איהר ווילט מיך לערנען, מיסטער נעזיר-בארט, ווי צו בעגעהען זיך מיט א מיידעל? — האט קאנאלי גע'טענה'ט מיט פערדרוס — שוין ושע בין איך אזא נאר? מיינט איהר טאקע, אז איהר ווייסט בעסער פון מיר, ווי פערליבטע בעגייען זיך מיט פרויען, מיסטער נעזובארט?

— ווי אזוי איהר בעגעהט זיך מיט אייערע געליבטע הויבט מיך נישט אן צו אינטערעסירען.

— האט זיך נעזובארט כעס'דיג אפגערופען — איך לערען אייך, ווי איהר דארפט זיך בעגעהען מיט מיין געליבטער! דא וועל איך אייך נישט דער-לויבען אויף קיין שום אימפראוויזאציעס, און איהר מוזט מיך הארכען)! נעהמט זי ארום מיט דער רעכטער האנד, קאנאלי! אט אזוי — בויגט איין דעם קאפ!... איצט גיט זיך עטוואס א קעהר אויף-לינקס. רוקט אביסעל ארויס דעם פנים... שמייכעלט, צו אלדי רוחות, שמייכעלט!.. איז עס דען א שמייכעל, איך בעט אייך? — האט זיך דער אלטער געקאכט — שמייכעלט אזוי פונקט איהר וואלט געזעהן פערליבט אין איהר.... שטעלט ניך פאר, אז איהר האט זי ליבער ווי דאס לעבען! דער-נאך... דערנאך וועל איך זיך ענטשולדיגען פאר אייך!... ארעלע!... נו, אט אזוי איז בעסער!... ביי אייך איז אזא מינע, ווי א ציטרין וואלט אייך גע-בליבען שטעקען אין האלז!... קוקט איהר אין די אויגען... זאגט איך אייך... קוקט איהר!... אט אזוי!... מאכט עס נאך אמאל.

דער אלטער איז ארומגעלאפען, געשטיקו-לירט, מיט די הענד, פערריכט קליינינקייטען, און דערנאך מיט פערצווייפלונג אויסגערופען:

— צום טייוועל! זאל שוין זיין אזוי! ווי ס'איז! קאמערא!

עס האבען זיך אנגעצונדען גרויסע עלעקטרישע לאמפען, פערבלענדענדיג אויף א ווייל די ארטיסטען מיט די שטארקע סנאפעס ליכט.

דער טרוקענער רויש פון דער רינאמא-מאשין איז געדעקט געווארען דורך נעזובארטס אויפגערעג-טען קול:

— פאטאגראפירט!

דער אפעראטאר האט א דריי געטון דאס הענטעל פון דער קאמערא און ס'האט זיך אנגעהויבען די אויפנאהמע.

— אויף היינט, קאנאלי, איז גענוג, — האט נעזובארט דערקלערט — איצט געהט איהר, מיס מענגראזא....

ארעלא איז צוגעגאנגען צו מאריס'ן און זיך אוועקגעזעצט אויף א שטול.

דער הער נעזובארט איז גערעכט, — האט זי א זאג געטון, שאקלענדיג מיט'ן קאפ, — קאנאלי קאן נישט ארורכפיהרען קיין ליבע-סצענעס.

— ווער-זשע דען קאן — האט מאריס א פרעג געטון — ווער אנדערש, חוץ ריכטיגע געליבטע?

— ער דארף זיך איינבילדען, אז ער איז פאר ליבט — האט ארעלע גע'טענה'ט — כ'פערשטעה נישט פארוואס מ'האלט איהם פאר דעם בעסטען ליבהאבער פון ענגלאנד!

מאריס האט א שמייכעל געטון.

נאך א קורצען שווייגען האט זי א פרעג געטון:

— פארוואס זענט איהר דא די גאנצע צייט?

איך האב געמיינט, אז אייער ארבייט אין טשי-טשעסטער האט זיך שוין געענדיגט.

— נישט אינגאנצען, — האט ער פילדייטיג גע-ענטפערט — איך דארף דא טאפען ביי דער האנד נאך איין פערזאן...

ארעלע האט אויף איהם שנעל א קוק געטון.

— נאך עמיצען ארעסטירען?... כ'האב גע-מיינט, אז נאך דעם ווי איהר האט ארעסטירט דעם ארימען מיסטער גרעגארי...

— דעם ארימען מיסטער גרעגארי! — האט מאריס אויסגערופען — זיין גליק איז וואס ער האט אזוי ווייניג בעקומען: זעקס חדשים זיצען — דאס איז דאס קלענסטע אויף וואס ער האט זיך געקענט ריכטען. ער דארף צו דאנקען גאט, וואס מ'האט איהם נישט בעשולדיגט אין דערהרגענען דעם אומ-גליקליכען מאלאיער, נאר בלויז אין גנבענען קלעפ!

— וועמען-זשע ווילט איהר איצט ארעסטירען?

— איך בין נאך נישט אינגאנצען זיכער, צי עס וועט מיר געלינגען זי צו ארעסטירען...

— דאס איז א פרוי?

מאריס האט שווייגענדיג א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— וואס האט זי דען געטון?

— איהר פערברעכען איז שווער גענוג צו שילדערען, — האט מאריס געגעבען אנ'אויסמיי-דענדען — וואס זי בעדראהט דעם געזעלשאפט-ליכען זאכען... קודם כל וואס זי צורורערט מוחות... דערנאך — וואס זי בעדראהט דעם געזעלשאפטליכען געזונד... אלעגפאלס, דעם געזונד פון איין מענשען... און דריטענס — וואס זי בעציהט זיך אומ-ברחמנותדיג צו מענשליכע געפיהלען...

— אך, אזוי נאר?

ארעלע האט זיך הילכיג פונאנדערגעלאכט.

(שלוס קומט)

שרפות

(2) אויף פּיעטריקאווער 173 האָט אין נעכ־טן נאָכט פון אַרטור צילקע אויסגעבראָכן אַ שרפה, אַלע וואָס דער אינהאַבער פאָר'ם נעכט זיך נישט בײַם געשעפט, האָבן די שכנים, וועלכע האָבן דאָס ערשטע באַמערקט, אַז עס ברענט, אויסגע־בראָכן די טיר אין געשעפט און אַלאַרמירט די פייערלעשער. מען האָט דאָס פייער אפּגעלאָשן און דערבײַ באַמערקט, אַז פון דער שרפה האָבן געפלאַצט עטליכע צעהנדליג פלעשער מיט ווײַן און קאָניאַק.

(2) נעכטן בײַנאַכט האָט אויסגעבראָכן אַ שרפה אויף סרעבזשינסקאַ גאַס 47. עס וועגן פאַלד אַלאַרמירט געוואָרן די פייערלעשער, וועל־כע וואָגן ענערגיש צוגעטרעטן צו דער רעטונגס־אַקציע. די סיטואַציע האָט זיך אָבער פאַרערגערט צוליב דעם ווינט, וועלכער האָט דאָס פייער צובלאָ־זן און פאַרשפּרייט די פלאַמען.

די שרפה האָט זיך אײַנגעגעבן צו ליקווי־דירן ערשט אינדערפריה. דער היזק איז באַדײַטענד.

(ה) אויף אָרלאַ 17־19 האָט אויסגעבראָכן שרפה אין דער פאַבריק פון ראַשיצקי, קאָזשעצקי און שותּפים. עס האָט זיך אָנגעצונדן דער דאַך פונ'ם פאַבריקס־בנין. די פייערלעשער האָבן די שרפה ליקווידירט.

זעלבסטמאָרד צוליב נויט

(ר) אויף פּיאָסעטשנאַ 15 איז נעכטן בעג־אַנגען זעלבסטמאָרד אינזאַצי טשעסלאַוו עהרליך.

טשעסלאַוו עהרליך האָט געאַרבייט אַלס שלאָ־סער אין די וואַרשטאַטן פון שייבלער און גראָה־מאַן, צוליב דער רעדוקציע האָט ער פאַרלוירן זײַן אַרבייט און געוואָרן מעלאַנכאָליש. נעכטן האָט ער אויסגענוצט די געלעגנהייט, ווען עס איז אין שטוב קיינער נישט געווען, גענומען דעם פאַ־רעם רעוואָלווער און אין זיך אויסגעשאָסן.

בילדער-אויסשטעלונג פון נאַטאַן שפּיגעל אין „טאָז"

די בילדער־אויסשטעלונג פון אונזער מאָלער נאַטאַן שפּיגעל אין „טאָז" האָט גרויס ערפאָלג.

שפּיגעלס בילדער, אַ ראַנג זייער טאָן, טעמעס, ווירקן זייער שטאַרק אויף די בעזוכער.

חוץ די שוין בעקאַנטע בילדער פון די פריערדיגע אויסשטעלונג, האָט איצט שפּיגעל אויס־געשטעלט פיל נייע אינטערעסאַנטע און געלונגענע בילדער, וואָס שילדערן נויט און עלענד. אויף דער אויסשטעלונג געפינען זיך פיל פון זײַנע נאָר לעצטע אַרבייטן, מיט קאָשמיערושער מאָטיוון.

פון געריכט

פּראָצעס פון דיר. מאַקס קאָהן און „לאָדזיאַנין"

אין היגען קרייז־געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען רעדאַקטאָר פון „לאָדזיאַנין" אַלעקסאַנדער נאָוואַקאָווסקי, וועלכער איז אָנגע־קלאָגט געוואָרן דורך דיר. מאַקס קאָהן פאַר רכילות, בכן, מאַקס קאָהן זאָל האָבן געדראָהט ליציטאַנטען מיט אַ רעוואָלווער בעת זיי זענען געקומען אַדורכפיהרען אין דער „ווידזעווער מאַנו־פאַקטור" אַ ליציטאַציע.

נאָכ'ן אויסהערען אַ גאַנצע רייה עדות האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען רעדאַקטאָר נאָוואַקאָווסקי ווערט פאַר־משפּט צו בעצאָהלען 50 זל. שטראָף און די גע־ריכטס־קאָסטען, ווי אויך צו פערעפענטליכען דעם אורטייל.

די סטאַווישצער פאַבריק „ז. באַרנשטיין"

האָט בעקומען אַ גאָלדענעם מעדאַל אין פלאָרענץ

די סטאַווישצער טוך־פאַבריק „ז. באַרנ־שטיין", אקצ. געזעלשאַפט אין טאָמאַשאָוו, די אויס־אַרבייטונגען פון וועלכער עס זײַנען אומעטום גע־האַלטען פאַר די בעסטע טוכען אין פוילען איז לעצטענס בעשאָנקען געוואָרן מיט אַ גראַנד־פּרי־דיפּלאָם און מיט אַ גאָלדענער מעדאַל אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער מוסטערן־אויסשטעלונג אין פלאָרענץ.

אויך אויף דער אַלגעמיינער אויסשטעלונג אין פוילען האָט ריזעלבע פירמע בעקומען אַן אויס־צייכענונג אין דער פאָרם פון אַ גאָלדענער מעדאַל.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) מ. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), מ. מילער (פּיעטריקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), מערלמאַן (צעגעלניאַנע 64), ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), ז. יאַנקעלעוויטש (אַלטשטאַט 9).

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וענערישע און מענער־קרענק. [illegible]

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

אַ באַהן-אַפּעריסט

(2) ווי מיר דערוויסען זיך גראַסירט שוין פון אַ לענגערער צייט אויף די ליניע לאָדז—וואַרשע אַ געשיקטער אַפּעריסט און אַ מתּיר פון אַ פּאַרזשניק. דערבײַ איז ער באַוואָגען מיט אַ צעהנדליגע אָרדענס. ער לאָזט זיך געווענליך אַריין אין אַ געשפּרעך מיט די שכנים און ציהט בײַ זיי, אויף אַ געשיקטען אופן, אַרויס זייער געלד.

די פּאָליציי האָט זיך סעראינטערעסירט מיט דעם פּערזאָן און איז שוין אויף זײַנע שפּורען.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81

[illegible]

Dr. med. H. GUTSZTADT

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אַקושעריע־און פרויען־קראַנקה.

23 צעגעלניאַנאַ 23

Zachodnia 62, tel. 129 52

נעמט־אָן פון 4—7 אָוו., אין ריעטשניצע „סאַניטאַס" (צעגעלניאַנע 29) פון 6-8 אָוונט.

NAJWIĘKSZE w POLSCE i NAJNOWCZEŚNIEJ WYPOSAŻONA ZAWODOWA SZKOŁA KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH

FR. GRĘTKIEWICZA

w Łodzi, ul. Piotrkowska No. 111, telefon 175-35

קורסען פאַר אָנפאַנגער הויבט זיך אָן דעם 7־טען יאַנואַר 1930. דער אונטעריכטס־זאַל איז פערזעהען מיט צאָהלרייכער הילף, אויטאָמאָבילען און שול־מאָדעלען זאָווי מיט די לעצטע דערגרייכונגען פון דער אויטאָ־קונסט.

בעמערקונג: פאַר אַלע פעראינטערעסירטע מיט דער קאָנסטרוקציע און אויטאָמאָביל־בוי — אָרדענט די שולע איין אומזיסטע דעמאָנסטרירונגען פון די געניוע אויטאָ־טיילען, גלאָז אין בעטריב מיט עלעקטרישער קראַפט. אינפאָרמאַציעס ערטיילט די שול־קאַנצלאַריע פון 9 אינדערפריה ביז 8 אַ זייגער אין אָוונט.

ווערקשטעלען און גאַראַזשען בײַ דער שולע ∴ טעכנישע אויפקלערונגען און פאַך־בעראַטונגען אומזיסט.

Kino MIMOZA

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!

גרויסע פּרעמיערע!!!

„דעם צאַר'ס אַדיוטאַנט"

אין דער הויפּט־ראָלע:

Iwan Mozżuchin

פאַרשטאַרקטער אָרקעסטער. פאַרשטאַרקטער אָרקעסטער.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

פּעלץ־פּעלץ־פּעלץ
פּעלץ־פּעלץ־פּעלץ

פּעלצקויפּערס — און — פּעלצקויפּערינס ווערען געזוכט זאַוואַדזקאַ 13 אין געוועלב.

קאָנקורענץ־פּרייזען!

וואַרימע שטובן־שיך, לאַטשען, גרויסע און קליינע, צו בעקומען זאַכאָדניאַ 34, אין שפּייז געוועלב בײַ טענענבוים. הורט און דעטייל!

די גרעסטע וואַרימקייט

בײַ אַ מינימאַלען קויהלען־פאַרבראַוך זיכערען מײַנע דויערבראַנד־אויוון אין שעהנער מאָדערנער פאָרם און אין אַ סאָלידער אויס־פיהרונג. :—: ליפערונג אין יעדער מענגע פון לאַגער

N. BIAŁEK

אײַזען־וואַרען־נידערלאַגע לאָדז, פּעטריקאָווער 39 2. הויף, טעל. 45-91.

סוחרים און פאַבריקאַנטען

פערלירט נישט אייער האָפנונג.

ווען איהר קריגט אַ פּראָטעסט ווערט נישט פער־צווייפעלט קומט גלייך צו לויפען אין ביוראָ

„VERITAS"

פּיעטריקאָווער 31, טעל. 1,27-53

דאָרטען ווערט גלייך פערטיידיגט אייערע אינטערע־סען ווי אויך אַלע אַרט סאַנאַציע אָפּאָר־לאַשצאָווע, ס'ווערט געשריבען ביטעס ציווילנע, האַנדלאָווע, אַדוואָלאַניעס קאַרנע, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אינטערוויזיעס, היפּאָטעקען, שותּפות־אַקטען. מיר נעמען אָן אַדמיניסטראַציע פון הייזער. אין מײַן ביוראָ איז יעצט אַנגאַ־זשירט געוועזענע דער געוו. סעקרעטאַר פון פרידענס־געריכט, בעוו. סעקרעטאַר פון קאָמאָרניק סאָמאַ־שעווסקי ה' אַנטאָני מאַטושקעוויטש.

די ביוראָ איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוו.

מיט אַכטונג רעכטס־קאָנסולענטען

ביוראָ „VERITAS" Piotrkowska 31, tel. 1,27-53

ווילכטיג פאַר אינדוסטריעלער און סוחרים!

BIURO-PRAWNICZO-WINDYKACYJNE

„JUSTICE"

w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 62

ערלעדיגט פּינקטליך און געווויסענהאַפט זעמטליכע קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס, נאַרזשאָרען סאַנאַציע, אופּאָדלאַשטשען אויף גאַנץ פּוילען. ספּעציעלע פערבינדונג מיט דאַנציג, גאַליציען און פּאָמערן. ביטעס ווערען אויך געשריבען אין אַלע אינ־שטאַנצען סאַרבאָווע, כאַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס א. ז. וו. היפּאָטעק־אַקטען, אינטערוויזיעס און שותּפות־אַקטען ווערען ערלעדיגט דורך פאַכמענישע קרעפטען.

יורידישע עצות אומזיסט.

מיט אַכטונג

רעכטס־קאָנסולענטען־ביוראָ

„JUSTICE"

פּיעטריקאָווער 62.

Buchhalter-Bilansista

האָט פרײַע שטונדען און קען אָנ. נעהמען צו מאַכען בילאַנסען ווי אויך אײַנפיהרען און פיה־רען שנורירטע ביכער צו ביליגע פּרײַזען. די בעסטע רעפערענצען. אָפּערטען אין אַדמ. אונטער „Ch. 191"

פּעלץ־וואַרען

קען מען קויפען אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאָר בײַ דער לאַנגיעהריגער פירמע

L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04

בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעעל.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט און וענערישע קראַנק־הייטען און ליבעהאַלאַטאָס.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

אַן אָרט צו שלאָפען

פאַר אַ אָרדענטליכען יונ־געמאַן, איז אָבצוגעבען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 33 אין 2. הויף, פּאַרטער.

אַ לאַנגיעהריגער געוועזענער

געריכטס־סעקרעטאַר

שרײַבט אַלערליי ביטעס און קלאַגעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשע־ניעס אין אַלע שטעדט פון פּוילען.

אַ גוטער ספּעציאַליסט אין מיליטער־ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

Dr. med.

J. Sadokierski

סטאָמאַטאָלאָג

ספּעציאַל־אַרצט פאַר מויל־ און קיפער־כירורגיע

צאָהנפלייש־קראַנקהייטען

רענטגען־דיאַגנאָסטיק. נעהמט אָן פון 3—7.

פּיעטריקאָווער 164, טעל. 27-83

כ'קויף און פערקויף מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נײַ־מאַשינען, גאַרדעראָבן, סאַמאָ־וואַרען א. ז. וו. און צאָהל די העכסטע פּרייזן

א. ווייצמאַן, נאַרוטאָוויטשאַ 19

אין מעבעל־געוועלב

(פּריוואַט־וואוינונג: שענקיעוויטשאַ 29)

בײַ מיר איז שטענדיג דאַ פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

דער זאַל פון

„קאָלאָסעאום"

53 זאַכאָדניאַ 53

איז צו פערמיעטען אויף פערשידענע פער־זאַמלונגען, מיטינגען און באַנקעטען, אויך אויפ'ן סילוועסטער. גענויערעס צו ער־פאַהרען אין דער צוקערניע „ASTORIA" פּיעטריקאָווער 27.

3344

Dr. med.

Dr. med. J. Szmerłowski

פרויען־קראַנקהייט

17 פּיעטרקאָווער 17

נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47

נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונט.

כ'קויף

און צאָהל די בעסטע פּרײַזען פאַר גאָלד, זילבער, בריליאַנטען, דיאַמאַנטען, פערל ווי אויך לאָמבאַרד־קוויטען. פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10 (גאָלדענער מאַרק), 1־טער שטאָק, פאָרנט, קאַפּעליוש. 940

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.   Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.